

GÁIVUONA SUOHKAN
KÅFJORD KOMMUNE
KAIVUONON KOMUUNI

Møteinnkalling

Utvalg: Utvalg for oppvekst og omsorg
Møtested: Kantina, Rådhuset
Dato: 27.08.2020
Tidspunkt: 10:00

Eventuell gyldig forfall må meldes snarest på tlf.: 77 71 92 00.
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Gáivuona suohkan Kåfjord kommune Kaivuonon komuuni
9146 Olderdalen, 20.08.2020

Lisa K. Mo (s.)
Leder

Ann K. Pedersen (s.)
sekretær e.f.

Saksliste

Utv.saksnr	Sakstittel	U.Off	Arkivsaksnr
RS 8/20	Søknad om skjønnsmidler til opplæring på samisk skoleåret 2020/21		2019/88
RS 9/20	Sametingets innspill til høring om ny opplæringslov		2020/85
RS 10/20	Svar på søknad om forlenget avtale veiledning fra veilederkorpset		2015/1468
RS 11/20	Invitasjon til å gjennomføre Ungdata i 2021		2020/54
PS 27/20	Kulturskolen - lokal rammeplan		2015/1497
PS 28/20	Kåfjord kulturskole - vedtekter		2015/1497
PS 29/20	Orientering angående organisering og tilbud ved Kåfjord kulturskole		2015/1497
PS 30/20	TILSTANDSRAPPORT BARNEVERNET 2019/2020		2020/198

Orienteringssaker oppvekst

- Ny kommunalsjef fra 1. november og ordning i overgangsperioden
- Status oppvekstsektoren
- Økonomi/budsjettprosess

FYLKESMANNEN I TROMS OG FINNMARK
Postboks 700
9815 VADSØ

Du čujuhus/Deres ref:

Min čuj./Vår ref
2019/88-21

Arkiivačoavdda/Arkivkode
233

Beaivi/Dato
06.08.2020

Søknad om skjønnsmidler til opplæring på samisk skoleåret 2020/21

Ved Manndalen skole er det fra skoleåret 2020/21 et økt antall elever som velger å få opplæringen sin *på* samisk. Dette medfører et ressursbehov for som er større enn det skolen får fra tilskuddsordningen til undervisning på samisk.

Elevene som skal ha opplæring *på* samisk (samisk 1) fordeler seg på følgende vis:

- 1.trinn: 2 elever
- 5.trinn: 1 elev
- 6.trinn: 1 elev
- 7.trinn: 1 elev
- 8.trinn: 2 elever

Det er stor spredning i hvilke klasser og hvilke kompetansemål disse elevene skal oppnå. Med tanke på hvilke kompetansemål elevene skal nå, bør elevene minimum deles i to grupper. Elever med opplæringen på samisk skal i utgangspunktet få opplæring i alle fag på samisk. I tillegg har Manndalen skole ca. 80 elever som har rett til opplæring *i* samisk (samisk 2 og 3).

Vi har stipulert at Manndalen skole over **Tilskudd til samisk i opplæringen** for skoleåret 2020/21 få tildelt ca. 1 994 000,-. Beregning i refusjonsskjemaet (Uketimer til samisk 1, faktor B og C) viser at skolen vil få ca. 630 000,- til opplæring *på* samisk. Dersom vår beregning stemmer tilsvarer dette lønnskostnader til én lærer for alle de samiske elevene og det fanger ikke opp det reelle behovet for ressurser til samisk. Skolen bør minimum ha midler til to lærere som skal gjennomføre opplæring på samisk i alle fag for disse elevene.

Det søkes med dette skjønnsmidler til opplæring på samisk slik at Manndalen skole har nok midler til å ha elevene, fordelt fra 1.-8. klassetrinn, i to ulike samiskklasser.

Det søkes om kr. 630 000,- for skoleåret 2020/21 til Manndalen skole, Kåfjord kommune.

Dearvvuodaiguin/Med hilsen

Elisabeth Gulbrandsen

Tlf.: 77719219

*Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga /
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Jus háliidat makkárge oktavuoda ossodagain dán áššis, de čujut áššenummárii / Ved all kontakt med
avdelingen i denne sak, vennligst referer til saksnummer 2019/88-21

Intern kopi:
Einar Pedersen
Bård-Gunnar Hansen,
Manndalen skole

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Poastačujuhuse/adresse Tel: 78 47 40 00
Ávjoárgeaidnu 50 Org.nr: 974 760 347
9730 Kárášjohka/Karasjo samediggi@samediggi.no
Áššemeannudeadji Turid Vesterheim
saksbehandler
Tel: +47 78 48 42 38

Gaivuona Suohkan Kåfjord kommune Kaivuonon Komuuni
Postboks 74
9148 OLDERDALEN

ÁŠŠI/SAK
20/505 - 15

MIN ČUJ./VÅR REF.
20/14018

DIN ČUJ./DERES REF.

BEAIVI/DATO
17.06.2020

Sámedikki cealkámušat ođđa oahpahušlága gulaskuddamii

Sametingets innspill til høring om ny opplæringslov

Máhtodepartemeanta lea sádden oahpahušláhkalávdegotti čielggadeapmi NOU 2019: Ny opplæringslov gulaskuddamii, gulaskuddanáigemeeriin suoidnemánu 1. beaivvi 2020. NOU 2019: 23 gulaskuddamat leat dehálaččat Máhtodepartementii barggadetiiin boahhtevaš gulaskuddanárvalusain.

2021 giđa lea Máhtodepartemeanttas áigumuš sáddet gulaskuddancállosa gos ođđa oahpahušláhka árvaluvvo.

Čielggadeami čuovvoleapmi Sámedikkis – viidásat proseassa Sámedikki árvoštallamat ja mearkkašumit čielggadeapmái leat mielddusin.

Sámediggeráđđi háliidivččii oahpahušláhkaárvalussii cealkámušaid sámi oahpahusa aktevrain. Dat attášedje sámediggeráđđái buoret vuođđu viidásat prosessii departemeanttain, dainna mihtomeriin ahte nannet sámi ohppiid oahpahušvuoigatvuođaid.

Sámediggi meannuda departemeantta ođđa oahpahušláhkaárvalusa dievasčoahkkimis 2021 giđa.

Čuovvovaš gažaldagat leat guovddážiis Sámedikki árvoštallamis:

- Mo háliida sámi servodat ahte oahpahuš boahhte áiggis galggašii leat sihke sámegillii ja sámegielas, ja man láchkai sámi oahpahusa sáhtašii buoredit?
- Mo sáhtta oahpahušláhka nannet ohppiid rekruterema oahpahušsii sámegillii ja sámegielas?
- Mo sáhtta oahpahušláhka sihkarastit ahte sámi oahppit šattašedje sámegielagat?
- Man láchkái sáhtta gielddaide addit čovdosiid mat sihkarasttášedje ahte lihkostuvvet oahpahušsain sámegillii ja sámegielas?

- Mo sihkkarastá árvaluvvon njuolggadusstivren, čielggadeami IV oassi, ahte buorebut olahivččii sámegiel vuodđooahpahusa mihttomeriid ja prinsihpaid go ollu gielddain leat hástalusat oahpahusain sámegillii ja sámegielas?
- Galggašii go Sámedikkis leat eanet váldi sámi skuvllaid eaiggátvuoda badjelasas váldimis?
- Leat go dis eará obbalaš kommentárat oahpahusláhkalávdegotti čielggadeapmái NOU 2019- Ođđa oahpahusláhka – sámi geahčasteamis?

Dakko bokte bivdá Sámediggi cealkámušaid ođđa oahpahusláhkaárvalussii, ja maiddái Sámedikki árvoštallamiidda ja mearkkašumiide árvalussii, ja dasa man muddui Sámedikki cealkámušat dohkálaččat vástidit bajábeale namuhuvvon gažaldagaid

Sámedikki gulaskuddanáigemearri lea čakčamánu 1. b 2020

Gulaskuddancealkámušat addojit e-poasttain samediggi@samediggi.no. Bivdit din bidjat čuovvovaš áššenummira 20/505 e-poastta fáddásadjái. Ávžžuhat ásahusaid maiddái Máhttodepartementii sáddet iešheanalis gulaskuddama.

Gulaskuddaninstánsasaid listu lea mielddusin. Sámediggi bivdá gulaskuddaninstánsasaid veardidit addet go iežaset vuollásaš etáhtaide dahje earáide geat eai leat namuhuvvon dán listtus.

Sametingets innspill til høring om ny opplæringslov

Opplæringslovutvalgets utredning *NOU 2019: Ny opplæringslov* er sendt ut på høring av Kunnskapsdepartementet, høringsfristen er 1. juli 2020. Kunnskapsdepartementet tar sikte på å sende høringsnotat med forslag til ny opplæringslov på høring våren 2021. Høringsuttalelsene til NOU 2019: 23 vil være viktige i Kunnskapsdepartementets arbeid med det kommende høringsforslaget.

Sametingets oppfølging av utredningen – videre prosess

Vedlagt følger Sametingets vurderinger og merknader til utredningen.

Sametingsrådet ønsker innspill om opplæringslovforslaget fra aktører innenfor samisk opplæring. Dette vil gi sametingsrådet et bredere grunnlag til videre prosess med departementet, med mål om å styrke samiske elevers opplæringsrettigheter.

Forslaget til ny opplæringslov som Kunnskapsdepartementet sender på høring våren 2021 skal behandles i Sametingets plenum.

Disse spørsmålene står sentralt i Sametingets vurderinger:

- Hvordan ønsker det samiske samfunnet at opplæringen i og på samisk skal være i fremtiden, og hvordan kan samisk opplæring forbedres?
- Hvordan kan opplæringsloven støtte opp om rekruttering til opplæring i og på samisk?
- Hvordan kan opplæringsloven sikre at samiske elever blir samiskspråklige?

- Hvordan kan kommuner gis nøkler som sikrer at de lykkes i opplæringen i og på samisk?
- Hvordan sikrer den foreslåtte regelstyringen, del IV i utredningen, til bedre oppnåelse av mål og prinsipper for samiskspråklig grunnopplæring når mange kommuner har utfordringer med opplæringen i og på samisk?
- Bør Sametinget gis større myndighet i form av å overta eierskap til samiske skoler?
- Har dere andre generelle kommentarer til Sametingets høringsnotat?
- Har dere andre generelle kommentarer til opplæringslovutvalgets utredning NOU 2019 - Ny opplæringslov - sett ut i fra et samisk ståsted?

Sametinget ber med dette om innspill til forslag til ny opplæringslov, og til Sametingets vurderinger og merknader av denne, og i hvilken grad Sametingets innspill besvarer ovennevnte spørsmål på en tilfredsstillende måte.

Fristen for å gi innspill til Sametinget er 01. september 2020

Høringsuttalelser avgis via e-post til samediggi@samediggi.no. Vi ber om at dere oppgir saksnr. 20/505 i e-postens emnefelt. Instansene oppfordres også til å sende inn en selvstendig høringsuttalelse til Kunnskapsdepartementet.

Liste over høringsinstansene følger vedlagt. Sametinget ber høringsinstansene vurdere om saken bør forelegges for underliggende etater eller andre som ikke er nevnt på listen.

Dearvuodaiguin/Med hilsen

Kari Skoglund Sara
konst. fágajođiheadđji/fagleder -
vuodđooahpahus

Turid Vesterheim
seniorráđđeaddi/seniorrådgiver

*Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga.
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Reivve vuostáiváldi / Hovedmottaker:

Alta kommune	Postboks 1403	9506	ALTA
Alta videregående skole/Álaheadju joatkkaskuvla	Skoleveien 15	9510	ALTA
Austertana Oppvekstsenter Avdeling Skole	Gammelveien 37	9845	TANA
Billefjord Sjøsamiske Oppvekstsenter Avdeling Skole	Billefjord	9710	INDRE BILLEFJORD
Bodø kommune	Postboks 319	8001	BODØ
Boftsa Oppvekstsenter Avdeling Skole	Boftsa	9845	TANA

Reivve vuostáiváldi / Hovedmottaker:			
Børseiv oppvekstsenter	Skolegata	9716	Børselv
Dáivesvággi skuvla/Olderdalen skole	POSTBOKS 63	9148	OLDERDALEN
Deanu Gielda Tana kommune	Rådhusveien 24	9845	TANA
Deanu Sámeskuvla	Tana bru	9845	TANA
Dielddanuori Suohkan - Tjeldsund kommune	Postboks 240	9439	EVENSKJER
Evenes kommune/Evenášši suohkan	Postboks 43	8539	BOGEN I OFOTEN
Gaivuona Suohkan Kåfjord kommune Kaivuonon Komuuni	Postboks 74	9148	OLDERDALEN
Gielddajodheaddji-kommunalleder	Råddeviessogeidnu 4	9730	Kárásjohka
Grong videregående skole/Kráangke joatkkaskuvla	Idrettsvegen 34	7870	GRONG
Guovdageainnu Suohkan Kautokeino kommune	Bredbuktnesveien 6	9520	KAUTOKEINO
Hamarøy kommune / Hábmmer suohkan	Marie Hamsuns vei 3	8294	HAMARØY
Hammerfest kommune/Hámmerfeastta suohkan	Rådhuset Rådhusplassen 1	9600	HAMMERFEST
Harstad kommune Hársttáid Suohkan	Postmottak	9479	HARSTAD
Hattfjelldal Kommune/Aarborte suohkan	O.T. Olsens vei 3A	8690	HATTFJELLDAL
Karásjoga Gielda Karasjok kommune	Postboks 84	9735	KARASJOK
Karasjok skole/Kárásjohka skuvla	Skuvlaluodda 55	9730	Karasjok
Kautokeino Barneskole	Bredbuktnesveien 6	9520	KAUTOKEINO
Kautokeino Ungdomsskole	Bredbuktnesveien 6	9520	KAUTOKEINO
Kirkenes videregående skole/Girkonjára joatkkaskuvla	Postboks 44	9916	HESSING
Knut Hamsun Videregående Skole Joarkkaskávlá	Oppeid	8294	HAMARØY
Lakselv barneskole og Lakselv ungdomsskole	Skoleveien	9700	LAKSELV
Lavangen kommune	Nessveien 7	9357	TENNEVOLL
Loabága Suohkan Manndalen skole/Olmmáivággi skuvla	Fossen	9144	SAMUELSBERG
Máze Skuvla	Postboks 74	9525	MAZE
Narvik kommune	Postboks 64	8501	NARVIK
Nesseby Oppvekstsenter	Dáiveluodda 8	9840	VARANGERBOTN
Unjargga Oahppogaldu Avd Skole			
Nordreisa videregående skole/Ráisa jaotkkaskuvla	Postboks 293	9156	Storslett
Oslo kommune	Postboks 6127 Etterstad	0602	OSLO
Utdanningsetaten			
Porsanger kommune	Postboks 400	9712	LAKSELV
Røros kommune	Bergmannsgata 23	7374	RØROS
Røros videregående skole/Plassje joatkkaskuvla	Postboks 301	7361	RØROS

Reivve vuostáiváldi / Hovedmottaker:			
Røyrvik kommune	Kommunehuset	7898	LIMINGEN
Samisk Videregående Skole	Postboks 113	9735	KARASJOK
Karasjok			
Samisk Videregående Skole og Reindriftsskole	Ájastealli 5	9520	KAUTOKEINO
Kautokeino			
Sirpmá	SIRMA	9826	SIRMA
bajásšaddanguovddáš			
Snåsa kommune	Sørsivegen 6	7760	SNÅSA
Kultuvra ja	Bredbuktnesveien 6	9520	Guovdageaidnu
bajásšaddan/kultur og oppvekst			
Suohkanjodíheaddji/kommu neleder			
Sør-Varanger kommune	Postboks 406	9915	KIRKENES
Mátta-várjjat suohkan			
Tanabru Skole/Deanu skuvla	Per Fokstad geaidnu 50	9845	TANA
Tromsø kommune	Postboks 6900	9299	TROMSØ
Unjárgga Gielda	RÁDHUSET	9840	VARANGERBOTN
Nesseby kommune			
Vadsø videregående skole/Čáhcesullo joatkkaskuvla	Postboks 610	9811	VADSØ

Miiddus / Vedlegg:
Høringsnotat - Sametingets innspill til ny opplæringslov

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Notáhta • Notat

Geasa/Til: 20/505 - 4
Min čuj./Vár ref: 12.06.2020
Beaivi/Dato:

Høringsnotat - Sametingets innspill til ny opplæringslov

1. Innledning

Opplæringslovutvalgets utredning *NOU 2019: Ny opplæringslov* er nå ute på høring. Opplæring i og på de samiske språkene omtales i kapittel 33. Fra det samiske samfunnet er det mange som lenge har sett frem til revidering av opplæringsloven. Loven er det styrende for grunnopplæringsfeltet, men behovene og grunnene til at vi trenger en ny opplæringslov ser annerledes ut i det samiske samfunnet enn i samfunnet ellers.

Vi har to relativt ferske, omfattende utredninger hvor situasjonen for opplæring i og på samisk er grundig gjennomgått.

Samisk språkutvalgs utredning *NOU 2016: 18 Hjertespråket — Forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk* kom i 2016. Det ble her foreslått en rekke ulike tiltak, også innen opplæring, for å styrke samiske språks stilling i Norge slik at forpliktelsene for ivaretagelse av samiske språk oppfylles bedre. Etter Sametingets oppfatning er forslagene til tiltak ennå ikke fulgt opp på en tilfredsstillende måte.

Riksrevisjonen har nylig gjennomført en forvaltningsrevisjon av opplæring i og på samisk i Norge¹. Målet med undersøkelsen har vært å vurdere om samiske elever får et godt og likeverdig opplæringstilbud i og på samisk, og hvordan statlige virkemidler er innrettet for å sikre et slikt tilbud. Undersøkelsen omfatter perioden 2015–2018. Deres rapport viser at det er betydelige mangler i opplæringen i og på samisk både når det gjelder læremidler, antall lærere og fjernundervisning. Tilbudet om opplæring er heller ikke godt nok kjent utenfor samiske kjerneområder. I tillegg er virkemidlene er mange og små, og de er spredt på mange aktører.

Begge disse utredningene understreker det helt sentrale. Skal vi lykkes med å opprettholde og utvikle, samt revitalisere samiske språk i områder der de er svekket av fornorskningen, så krever det mer av den opplæringen som skjer i dag.

Sametinget er av den grunn bekymret for at forslaget til ny opplæringslov og vurderingene som er blitt gjort i liten grad reflekterer de funn gjort av riksrevisjonens rapport. Sametinget ser et behov for en helhetlig gjennomgang samisk opplæringssektor for å kunne møte funnene i riksrevisjonens rapport. En slik gjennomgang er gjort i *NOU 2016:18 – Hjertespråket*. Sametinget vil som helhet vise til utvalgets rapport og særlig betydningen av å sikre oppfølging og rådgivning av skoleeiere, og forslag om å styrke Sametingets rolle innen forvaltning av samiske språk innenfor opplæringssektoren.

Sametinget viser til ILO-konvensjon nr. 169 som fastslår folks rett til å opprette sine egne utdanningsinstitusjoner og utdanningsordninger, forutsatt at disse oppfyller minimumsstandarder som ansvarlig myndighet fastsetter i samråd med disse folk.

Per i dag har ikke det samiske folket muligheten til å utvikle egen skole, opplæring, og til å samarbeide over landegrensene. Hvordan skal vi få til dette?

En ny opplæringslov må etter Sametingets syn gi samisk opplæringssektoren rom for utvikling. Riksrevisjonen peker på at for å kunne fremme utvikling og fremme læring av samiske barn og unge må ansvaret tydeliggjøres blant de enkelte aktører. En slik gjennomgang av ansvar og rolle innenfor

¹ Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk, Dokument 3: 5 (2019-2020).

samisk opplæringssektor må ta hensyn til ILO-konvensjonens bestemmelser og gi det samiske folk mulighet til å utvikle sin skole på tvers av landegrensar.

Samisk språkutvalg mener at hensikten med et folkevalgt urfolksparlament som Sametinget, er at dette skal drive utviklingen på områder som er av særlig betydning for samene. Utvalget mener derfor at Sametinget bør ha mulighet til å avgjøre saker av stor betydning for samisk språkutvikling.² Etter Sametingets syn er det klart at dette må gjelde også i opplæringssektoren.

At Sametinget bør ha muligheten til å drive utviklingen for samisk opplæring, i samsvar med ILO-169, henger også sammen med Riksrevisjonens påpekninger av at ansvaret blant de enkelte aktører bør tydeliggjøres. Videre vil en situasjon hvor Sametinget får økt ansvar for samisk opplæring være med på å tilrettelegge for større grad av grenseoverskridende samarbeid i sektor for samisk opplæring. Sametinget har både intensiver og mandat til å inngå i grenseoverskridende samarbeid. Samisk språkutvalg foreslår at samisk opplæring bør styrkes ved å samarbeide mer over grensene, og nevner spesifikt samarbeid om læremidler og sørsamisk språkopplæring.³ Overordnet del i det nye læreplanverket legger allerede til rette for grenseoverskridende samarbeid ved å si at det allsamiske perspektivet skal være i fokus i opplæringen.

I det følgende vil Sametinget kommentere Opplæringslovutvalgets forslag⁴ slik det foreligger. Vi vil først starte med å fremheve forslagene vi ser som positive for opplæringen i og på de samiske språkene, før vi kommenterer delene der Sametinget mener det fremdeles er potensiale for å forbedre og utvikle opplæringsvilkårene til samiske elever. De to ovennevnte utredningene utgjør en del av grunnlaget for Sametingets vurderinger, sammen med de erfaringer Sametinget selv har gjort innen opplæringslovens felt og hvordan loven virker i praksis.

2. Gode endringsforslag

Bestemmelsene om opplæring i og på samisk er nå integrert i loven som helhet, istedenfor å være skilt ut i et eget kapittel slik som i gjeldende opplæringslov. Sametinget mener at dette bidrar til at skoleeierens plikt til å tilrettelegge for opplæring i og på samisk synliggjøres. Når bestemmelsene om opplæring i og på samisk er samlet i ett kapittel kan dette bidra til at skoleeiere utenfor samiske språkforvaltningsområder overser kapitlet fordi de opplever at bestemmelsene ikke har relevans for dem. Når man da på et senere tidspunkt får en elev som ønsker opplæring i eller på samisk, er barnets rettigheter ukjente for skoleeier. Erfaringsmessig har det vist seg at det da tar lang tid å etablere opplæringen. Sametinget håper at en integrering av bestemmelsene i loven som helhet vil bidra til at flere er klar over at disse rettighetene eksisterer, og hva innholdet i disse er.

Videre ser Sametinget det som svært positivt at Opplæringslovutvalget følger opp et av tiltakene som ble foreslått i Samisk språkutvalgs utredning *NOU 2016: 18 Hjertespråket — Forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk* når de foreslår å utvide retten til opplæring i samisk i videregående opplæring til å gjelde alle som har hatt opplæring i eller på samisk i grunnskolen. Slik kan også ikke-samiske elever som har hatt opplæring i samisk i grunnskolen fortsette med samisk språkopplæring når de går videre i sitt opplæringsløp.

Opplæringslovutvalget foreslår også en liten utvidelse i retten til opplæring på samisk. Det foreslås at der minst tre elever i en kommune ønsker opplæring på samisk, skal disse gis rett til opplæring på samisk i to fag. En utvidelse av retten til opplæring på samisk har lenge vært etterspurt fra Sametingets side, og det var også en av anbefalingene til Samisk språkutvalg⁵. Sametinget er tilfreds med at det som et minimum foreslås en slik mellomløsning.

Begrepet «samisk distrikt» er fjernet i forslag til ny opplæringslov. Dette begrepet er ikke anvendt i annen lovgivning enn gjeldende opplæringslov, og har en videre definisjon enn «samisk språkforvaltningsområde», som er godt kjent og veletablert. Opplæringslovutvalget foreslår å bruke begrepet «samisk språkforvaltningsområde» i ny opplæringslov. Samtidig foreslår de å videreføre forskriftshjemmelen i opplæringsloven § 6-1 tredje strekpunkt nr. 2. Denne innebærer at andre områder enn de som er innenfor det samiske språkforvaltningsområdet, kan fastsette ved forskrift at

² NOU 2016: 18 punkt 7.7.

³ NOU 2016: 18 punkt 10.5.

⁴ NOU 2019: Ny opplæringslov.

⁵ NOU 2016: 18 punkt 10.5.

elever i området skal ha opplæring i samisk. Forskriftshjemmelen har vært lite kjent og usynlig gjennom begrepsbruk og definisjoner i gjeldende opplæringslov. Den er heller ikke benyttet i praksis, til dags dato. I forslag til ny § 4-2 tredje ledd, siste setning, kommer denne muligheten klarere frem enn før. Sametinget håper dette vil stimulere til at kommuner som ikke er en del av det samiske språkforvaltningsområdet velger å benytte seg av forskriftshjemmelen.

3. Generelt om situasjonen for samisk opplæring og Opplæringslovutvalgets utredning

Debatten om opplæring i og på samisk har i stor grad handlet om at samiske barn ikke får et tilbud i det hele tatt, og at undervisningen faller bort. Sametinget mener at debatten burde handle om utvikling av og fremtidsvisjoner for den samiske opplæringen, i tillegg til hvordan vi kan sørge for at regelverket etterleves, hvordan vi får en tilsynsordning som fungerer, og hvordan vi kan styrke samiske barns rett på grunnlag av en fungerende undervisning.

Undervisningen i og på samisk er mangelfull. Sametinget har over tid fått henvendelser fra foreldre som tydelig har vist at kjennskapen til retten til opplæring i og på samisk ikke er slik den burde være. Foreldre i hele Norge opplever mangelfull oppfølging hos skoleeiere. Norge har etablert en offentlig forvaltning med klageordninger og tilsynsmuligheter som skal se til at forvaltningen utfører oppgaver etter gjeldende lovverk. I dag mottar fylkesmannsambetet få eller ingen klager på undervisning og kontrollsystemet som er bygd opp fungerer dermed ikke. Undervisningen i og på samisk må utvikles, og de svakheter som påpekes ved riksrevisjonen må tas tak i.

I *NOU 2016: 18 Hjertespråket — Forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk*, foreslås det at elevene skal ha rett til samiskopplæring etter sterke tospråklige opplæringsmodeller.⁶ Dette er eksplisitt tatt inn i de nye læreplanene for samisk som første- og andrespråk.

I *Samisk som andrespråk – veiledning til læreplan* sies det at en svak opplæringsmodell hvor elevene får noen timer språkopplæring i uka ikke er nok tid til at de tilegner seg minoritetsspråket som aktivt språk. Denne modellen har vært brukt i andrespråksopplæringen i samisk, og den brukes ennå i dag.

Denne modellen må regnes som et hinder for at skolen skal bli et effektivt redskap for å snu språkskiftet.

Læreplanen i samisk som andrespråk som tas i bruk fra høsten 2020 har som mål at elevene skal lære å snakke samisk. Kommunikasjon er vektlagt som det viktigste i faget, med særlig vekt på muntlig kommunikasjon. Elevene skal bli aktive språkbukere som kan delta i ulike kommunikasjonssituasjoner. De nye læreplanen legger til rette for at elevene skal få lære samisk gjennom sterke språkopplæringsmodeller.

Skal vi bevare og styrke samisk ved hjelp av andrespråksundervisning, må elevene få tilbud om sterkere tospråklige modeller slik andre land i Europa organiserer andrespråksopplæringen for innfødte minoritetsspråk. Opplæring etter sterke tospråklige opplæringsmodeller innebærer blant annet at elevene skal ha opplæring på samisk også i andre fag enn språkfaget, få delta på språkbadsamlinger/hospiteringer, «learning by doing», og snakke samisk i andre sammenhenger. Samisk språk må også være synlig, for eksempel på vegger, i tekster og på skilt.

Forslag til ny opplæringslov bygger til dels opp under opplæring etter sterke tospråklige modeller der det eksempelvis foreslås å ha opplæring på samisk i to fag dersom minst tre elever ønsker det. Imidlertid er det en svakhet ved forslaget at det ikke styrker elevenes rett til å delta på språkbad eller hospiteringer. Dette er like viktig for elever med stedlig undervisning som for de elever med fjernundervisning. For elever som ikke bor i områder hvor minst to elever til ønsker opplæring på samisk i andre fag, og derfor bare snakker samisk i språktimene, er det desto viktigere med språkbad og eller hospitering.

Sametingets kommentarer til de enkelte forslag bygger også på i hvilken grad disse underbygger og styrker en opplæring etter sterke tospråklige opplæringsmodeller.

⁶ Jf. punkt 10.5.

FNs barnekomite uttalte i sine avsluttende merknader i forbindelse med Norges femte og sjette rapportering at:

«With reference to its general comment No. 11 (2009) on indigenous children and their rights under the Convention, the Committee recommends that the State party: (a) Enforce the right of all Sami children of school age to Sami-language education and ensure that the new Education Act significantly strengthens their rights, regardless of their residency status;»⁷

Sametinget ser at forslag til ny opplæringslov bedrer situasjonen på enkeltområder, men mener at det fortsatt er en vei å gå frem til Barnekomiteens oppfordring om å «ensure that the new Education Act significantly strengthens their rights, regardless of their residency status», det vil si en ny opplæringslov som styrker deres rettigheter betydelig, uavhengig av status for deres bosted, kan sies å være fulgt opp.

4. Informasjon om retten til opplæring i og på samisk

I NOU 2016: 18 Hjertespråket — Forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk, foreslås det at skoleeiers ansvar for å informere om rett til opplæring i og på samisk lovfestes.⁸ Opplæringslovutvalget har ikke fulgt opp dette forslaget.

I Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk⁹ påpekes det at elever som ber om opplæring, får retten oppfylt, men tilbudet er ikke godt nok kjent utenfor samiske kjerneområder¹⁰. Det er utfordrende at man ikke vet hvem som skal få denne informasjonen. Foresatte og foreldre må selv ha kunnskap om rettigheter til samisk opplæring for å få det. Når retten til samisk opplæring ikke er godt nok kjent er det stor sannsynlighet for at mange elever har rett på undervisning uten å få det.

Sametinget har i skriftlig innspill til utvalget gitt uttrykk for at skoleeiere har for lav kjennskap til og for lav etterlevelse av regelverket.

Det er skoleeiers plikt å informere og veilede elever og foreldre som har spørsmål om retten til opplæring i og på samisk, jf. forvaltningsloven § 11. Problemet er at skoleeierne selv ikke kjenner godt nok til hverken samiske elevers rettigheter, innholdet i rettighetene, eller den veiledningsplikten de selv har. Veiledningsplikten må synliggjøres, og det må etableres ordninger for at skoleeierne selv kan få veiledning, eksempelvis i form av et veilederdokument som informerer om hvordan de går fram når noen ønsker opplæring i og på samisk, samt informasjon om fjernundervisningstilbydere og om hva i sterke tospråklige opplæringsmodeller som læreplanene legger opp betyr.

Det bør også sikres at informasjon om retten til opplæring i og på samisk når ut til elever og foresatte i god tid før skolestart. Slik informasjon kan legges ut på kommunens hjemmeside og være en del av et informasjonsskriv som sendes ut til foresatte og elever ved innskrivningen av nye elever hver vår.

Sametinget foreslår at skoleeiers ansvar for å informere om rett til opplæring i og på samisk kommer eksplisitt til uttrykk i ny opplæringslov.

5. Videreføring av tradisjonell kunnskap

I ny overordnet del til læreplanene har tradisjonell kunnskap fått en plass og fremheves som en del av kunnskapen barna skal bære med seg etter fullført grunnskole. En stor del av den samiske, tradisjonelle kunnskapen er av en slik art at den ikke kan tilegnes fra et klasserom. Elevene må ut i naturen, og lære i samspill med de som innehar kompetansen. En del kunnskap kan tilpasses og innlemmes inn i en vanlig skolehverdag, mens kunnskapstilegnelse tilknyttet andre former for

⁷ Convention on the Rights of the Child; Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Norway, punkt 33.

⁸ Punkt 10.5.

⁹ Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk, Dokument 3: 5 (2019-2020).

¹⁰ Side 8.

tradisjonskunnskap, som for eksempel sesongbasert arbeid som utføres ute i felt over lengre tid, er vanskelig å tilegne seg ved å følge en vanlig timeplan innen vanlig skoletid.

Tidligere hadde samiske elever muligheten til å delta i arbeid innen tradisjonell næring utenfor skolen, sammen med sin familie, samtidig som de fikk med seg oppgaver fra skolen. Dette ble regnet som tradisjonell opplæring og ikke registrert som fravær fra skolen. En kalte opplæringen for «várreskuvla» eller «meahcceskuvla» («fjellskole»). Ordningen ble avvirket da opplæringsloven av 1998 trådte i kraft, og denne muligheten finnes ikke lenger.

Elever som ønsker å delta i tradisjonelt arbeid utenfor skolen, sammen med sin familie, søker nå om permisjon etter de ordinære reglene i opplæringsloven § 2-11. Forutsetningen for innvilgelse av permisjonssøknad er at skolen ser det som forsvarlig å gi permisjon. Det følger av Prp. 46 s. 35 at vurderingen av hvorvidt det er forsvarlig eller ikke å gi eleven permisjon, må skje med utgangspunkt i hensynet til elevens opplæring. Videre er det uttalt at det i vurderingen blant annet skal vektlegges om og i hvilken grad eleven får noen form for opplæring i permisjonstiden. Det er likevel ikke noe absolutt krav etter § 2-11 første ledd at foreldrene sørger for opplæring, slik det er etter § 2-11 annet ledd. Hvilke krav som skal stilles til nødvendig opplæring i permisjonstiden etter § 2-11 første ledd, må vurderes ut fra hva som er nødvendig det enkelte tilfelle.

Lovens ordlyd setter ingen maksimalgrense for antall permisjoner som kan gis i løpet av et skoleår, men sier bare at hver enkelt permisjon ikke kan innvilges for mer enn to uker sammenhengende.

Det er positivt at elever kan søke om permisjon fra skolen for å delta sammen med sin familie i arbeid der tradisjonell kunnskap videreføres. Sametinget er imidlertid av den oppfatning at muligheten for å tilegne seg tradisjonell kunnskap bør være like tilgjengelig for alle samiske elever, uavhengig av om deres nærmeste familie er tilknyttet en tradisjonell næring eller ikke, og uavhengig av om det er forsvarlig å innvilge permisjon for deltakelse i tradisjonelt arbeid for nettopp denne eleven. I Læreplanverkets *Overordnet del, kapittel 1. Opplæringens verdigrunnlag*, står det at den samiske skolen skal legge til rette for at elevene får en opplæring med basis i samiske verdier og samisk språk, kultur og samfunnsliv.¹¹ I samisk skole er det viktig å ha et allsamisk perspektiv og et urfolksperspektiv, og å legge vekt på materiell og immateriell kulturarv som tradisjonell kunnskap. Tradisjonell kunnskap har fått en plass og fremheves som en del av kunnskapen barna skal bære med seg etter fullført grunnskole. Sametinget mener det er viktig å tilrettelegge for at tradisjonell kunnskap blir en reell og naturlig del av opplæringa i skolen.

Det følger av gjeldende opplæringslov § 2-3 første ledd at en del av undervisningstiden kan brukes til fag og aktiviteter som skolen og elevene velger, til leirskoleopplæring og til opplæring på andre skoler eller på en arbeidsplass utenfor skolen. Videre er det i § 13-7 b slått fast at kommunen har plikt til å tilby leirskoleopphold eller annen skoletur, med minst tre overnattingar i sammenheng. Sistnevnte bestemmelse er ny, fra 2019, og ble gitt blant annet med begrunnelse i at tall fra 2016 viste at ca 20 prosent av elevene ikke fikk dra på leirskole i løpet av grunnskolen.

Opplæringslovutvalget foreslår å ikke videreføre disse bestemmelsene. Den detaljerte oppramsingen av innholdet i grunnskoleopplæringa utelates helt i forslag til ny opplæringslov. Heller ikke plikten til å tilby leirskoleopphold foreslås videreført. De begrunner dette med at overgangen fra Reform 97 til Kunnskapsløftet i 2006 innebar en dreining fra å styre aktivitetene som skulle gjennomføres, til å styre målene for opplæringen. En plikt for kommunene til å tilby leirskoleopphold er etter Opplæringslovutvalgets mening en unødig detaljregulering. Kompetansemålene i læreplanverket er tilstrekkelige, og disse bør være styrende for hvordan opplæringen gjennomføres.¹²

I enkelte samiske skolekretser har skoleeierne avtaler med aktører i nærområdet, og gjennomfører årlige opplegg hvor elevene lærer om ulike former for tradisjonell høsting fra utmark, tradisjonelle næringer osv. Imidlertid er ikke dette noe som er organisert og systematisert fra sentralt hold, men noe den enkelte skolekrets ser som en del av opplæringen og derfor prioriterer. Fremdeles er det veldig mange samiske elever rundt om i landet som ikke får ta del i slik opplæring, hvor videreføring av samisk tradisjonell kunnskap finner sted, hverken gjennom den ordinære skolen, eller gjennom deltakelse i familiens arbeid.

¹¹ Punkt 1.1.

¹² NOU 2019: 23, punkt. 43.8.

Sametinget mener at videreføring av tradisjonell samisk kunnskap i skolen bør synliggjøres eksplisitt også i opplæringsloven, som utgjør paraplyen for læreplanverket, og ikke bare i læreplanverket. I Overordnet del under Identitet og kulturelt mangfold slås det fast at elevene gjennom opplæringen skal få innsikt i det samiske urfolkets historie, kultur, samfunnliv og rettigheter. Tradisjonell kunnskap er en viktig del innenfor identitet og kulturelt mangfold og kan stimulere skolene ekstra til å innføre systemer for kvalitetsmessig god opplæring innen videreføring av samisk tradisjonell kunnskap, i tillegg til at det styrker opplæring etter sterke tospråklige opplæringsmodeller.

Sametinget benytter anledningen til å foreslå at videreføring av samisk tradisjonell kunnskap og kulturarv innlemmes eksplisitt i ny § 1-2. Formålet med opplæringa, tredje ledd om kjennskapet til og forståelsen av den nasjonale kulturarven og den felles internasjonale kulturtradisjonen vår. Sametinget mener at det vil være naturlig å nevne dette i denne bestemmelsen, sett i lys av forpliktelsene som ligger i blant annet Grunnlovens § 108 og Barnekonvensjonen artikkel 30.

6. Rett til opplæring i flere samiske språk

Samer som folk er spredt over store områder og i fire forskjellige land. Språk og dialekter kan skille seg mye fra hverandre. I Norge er det klart at nord-, lule-, og sørsamisk er likeverdige samiske språk.

Opplæringslovutvalget legger til grunn at retten til opplæring i samisk gjelder opplæringen i ett av de samiske språkene, og ikke flere. Utvalget mener det er riktig å prioritere en kvalitativt god opplæring og trygge rammer for opplæring i ett samisk språk som første- eller andrespråk. Utvalget uttaler også at opplæring i samisk som første- eller andrespråk innebærer et økt timetall totalt sett, samtidig som tiden til undervisning i øvrige fag reduseres. Etter utvalgets vurdering vil rett til opplæring i to eller flere samiske språk være vanskelig å gjennomføre, både for eleven og for kommunen. Selv om utvalget ser at en avgrensning av retten til ett språk kan svekke muligheten for at flere tar i bruk ulike samiske språk, foreslår de ikke å la retten til opplæring i flere samiske språk komme klart til uttrykk i ny opplæringslov. Utvalget uttaler også at de ikke kan se at samiske elever stilles i en vesentlig annen posisjon enn øvrige elever som har tilknytning til mer enn ett språk.

Sametingets syn på saken skiller seg prinsipielt fra opplæringslovutvalgets syn.

Sametinget påpeker at Grunnloven og Norges folkerettslige forpliktelser pålegger myndighetene å legge forholdene til rette på ulike områder som har betydning for samisk språk, kultur og samfunnliv, herunder for eksempel opplæring i de samiske språk. Hverken Grunnloven eller de folkerettslige forpliktelser differensierer mellom de ulike samiske språkene i spørsmålet om hvilket av de man skal prioritere å få opplæring i. Opplæringslovens bestemmelser om opplæring i og på samisk skal bygge på disse forpliktelsene.

Grunnloven § 108 lyder som følger:

«Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnliv».

Selv om det i denne formuleringen opereres med «sitt språk» i entall, går det frem av samerettsutvalgets kommentar til lovparagrafen at den gjelder for de ulike samiske språkene eller språkvarianter. Når det innenfor den samiske folkegruppen dessuten kan identifiseres flere ulike språk, taler ordlyden for at grunnlovsvernet omfatter alle de samiske språkene. I motsatt fall ville man ikke ivarettatt plikten overfor hele den samiske folkegruppe, men bare enkelte deler av den, for eksempel brukerne av nordsamisk.¹³

Etter Sametingets syn er det, i lys av disse forpliktelser, klart at opplæringsloven ikke kan legge til rette for en slik differensiering. Språket utgjør en nøkkel til å tilegne seg tradisjonskunnskap, og til å delta i kulturutøvelsen og samfunnlivet. Samisk språk, kultur og samfunnliv er en sentral del av hverdagen mange steder i Norge. Å mestre språket er en nøkkel til identitet og tilhørighet.

¹³ NOU 2016: 18 punkt 6.2.2.

Videre mener Sametinget at utvalgets uttalelse om at de ikke kan se at samiske elever stilles i en vesentlig annen posisjon enn øvrige elever som har tilknytning til mer enn ett språk, ikke har relevans i denne sammenheng. Samiske språk er i Norge likestilt med norsk. Formuleringen «likeverdig» i sameloven § 1-5 innebærer at norsk og de samiske språkene har like stor verdi. Reell likestilling innebærer blant annet at samiske språk og norsk skal ha like muligheter til innflytelse og rettferdig fordeling av ansvar og byrder. Norske myndigheter har et særskilt ansvar for å sikre slik likestilling. Dette ansvaret er ikke til stede for øvrige språk.

Målet med ny opplæringslov er å gi tilstrekkelig fleksibilitet til blant annet elever, lærere, kommunene og fylkeskommuner. I dag utøves en slik fleksibilitet i praksis da flere elever får opplæring i to samiske språk ved landets skoler. Ny opplæringslov bør ikke legge til rette for å begrense denne fleksibiliteten som i dag faktisk benyttes.

Sametinget foreslår at det kommer eksplisitt til uttrykk i opplæringsloven at samiske barn har rett til opplæring i to samiske språk.

7. Fjernundervisning og språkbadssamlinger

Samisk språkutvalg foreslo at for å styrke fjernundervisningen, gis elevene rett til å delta i samiske «språkbadssamlinger». ¹⁴ Opplæringslovutvalget har ikke fulgt opp dette forslaget.

Opplæringslovutvalget uttaler at:

“Det er viktig å sikre at også elever utenfor forvaltningsområdet, og da særlig samiske elever, som ønsker opplæring i samisk som første- eller andrespråk, får en kvalitativt god opplæring. Utvalget legger til grunn at manglende tilgang på lærere og andre personer med samisk språkkompetanse gjennomgående er en utfordring for å kunne gi god samiskopplæring til alle samiske elever.”¹⁵

Opplæringslovutvalget behandler spørsmålene om fjernundervisning og språkbadssamlinger/hospitering i utredningens punkt 33.4.5. Utvalget foreslår en presisering i loven: Dersom opplæringen blir gitt i form av fjernundervisning, skal kommunen og fylkeskommunen gi eleven tilbud om at en del av opplæringen skjer i et samiskspråklig miljø (hospitering/språkbad) når det er nødvendig. Dette innebærer ikke en realitetsendring fra dagens tilstand, det er utelukkende en presisering i lovteksten. Realiteten i dag er at de som foretar vurderingen av hvorvidt det er nødvendig å tilby eleven hospitering (om eleven vil klare å nå kompetansemålene i læreplanen), ofte ikke selv innehar samiskspråklig kompetansen til å gjøre denne vurderingen. Sametinget får også henvendelser fra foreldre der kommunen bruker sin økonomiske situasjon som argument for hvorfor eleven ikke får delta på hospiteringstilbud.

Riksrevisjonen uttaler i sin rapport at det er betydelige svakheter i innholdet i det samiske opplæringstilbudet, også fjernundervisningen. Det er utfordringer knyttet til både organisering og gjennomføring av fjernundervisning, noe som igjen påvirker kvaliteten.¹⁶

I NOU 2016: 18 *Hjertespråket — Forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk*, foreslår Samisk språkutvalg at det må bli satset mer på gode teknologiske løsninger for fjernundervisning, og bruk av teknologiske løsninger bør inngå i lærerutdanningen.¹⁷ Riksrevisjonen anbefaler i sin undersøkelse at Kunnskapsdepartementet i samarbeid med Fylkesmannen i Troms og Finnmark og Fylkesmannen i Nordland bidrar til at fjernundervisningstilbudet blir et godt alternativ til stedlig undervisning.¹⁸ Samfunnet har nylig, gjennom koronatiltak og stenging av skoler, høstet erfaringer fra fjernundervisning i stor skala i grunnopplæringen. Det bør være gode muligheter for at vi nå kan fokusere mer på å bedre kvaliteten på fjernundervisningen for elever som får opplæring i samisk, og ikke bare på gjennomføring av undervisningen. Sametinget legger til grunn at også forslag til tiltak fra Samisk språkutvalg, rapporter som *Samisk via fjernundervisning*¹⁹, og Opplæringslovutvalgets

¹⁴ NOU 2016: 18 punkt 10.5.

¹⁵ NOU 2019:23 punkt 33.4.1.

¹⁶ Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk, Dokument 3: 5 (2019-2020), s. 10.

¹⁷ Jf. punkt 10.5.

¹⁸ s. 14.

¹⁹ Marit Solstad, Áiila Márge Varsi Balto og Karl Jan Solstad, *Samisk via fjernundervisning* (2012).

generelle forutsetninger for å gjennomføre opplæring som fjernundervisning²⁰ vektlegges i utviklingsarbeidet.

Samisk språkutvalg foreslår at elevene skal ha rett til samiskopplæring etter sterke tospråklige opplæringsmodeller. Dette er eksplisitt tatt inn i de nye læreplanene for samisk som første- og andrespråk. Hospitering bidrar til at elevene oppnår kompetansemålene i læreplanen, og er med på å sikre at språkopplæringen de får er etter sterke tospråklige opplæringsmodeller.

Læreplanen er en forskrift. Forskrifter skal være i samsvar med overordnet lovverk. Etter Sametingets syn er det kunstig at læreplanen viser til at opplæring i samisk skal gis etter sterke språkmodeller, mens lovverkets bestemmelser ikke gjenspeiler dette, men heller åpner for vurderinger der skoleeierne kan la være å tilby elevene for eksempel hospiteringsopphold og språkbud.

I praksis bør det også legges til rette for mer samarbeid over grensene. Samisk språkutvalg foreslår at det må tilrettelegges for et norsk-svensk samarbeid som åpner for at barn i begge land kan benytte felles sørsamiskspråklige opplæringstilbud, uavhengig av bosted.²¹ Etter Sametingets oppfatning har grenseoverskridende skolesamarbeid et potensiale for å brukes også andre steder.

Sametinget foreslår at det i opplæringsloven gis en eksplisitt rett til å delta på språkbudssamlinger eller hospitering for elever som får opplæring i samisk som språkfag, men ikke opplæring på samisk i andre fag. Dette bør være en rett elevene har enten det gjelder stedlig undervisning eller fjernundervisning.

8. Elevenes avgjørelsesmyndighet

Sametinget har i møte med opplæringslovutvalget gitt uttrykk for at det er uheldig at lovverket legger opp til at man aktivt må ta stilling til om man ønsker å få samiskopplæring. Sametingets syn er at en slik ordning legger til rette for en oppfatning om at opplæring i samisk er noe som kommer *i tillegg til* "ordinær" opplæring, i stedet for at samiskopplæring er en naturlig og integrert del av grunnopplæringen på samme måte som opplæring i norsk.

Sametingets grunnholdning er at opplæring i samisk bør være en obligatorisk og integrert del av opplæringen for alle samiske elever. Vi ser imidlertid at det kan være vanskelig å identifisere hvem av landets elever dette vil gjelde.

Opplæringslovutvalget drøfter dette i utredningens punkt 33.4.4, og har fokus på spørsmålet om hvorvidt elevene selv bør få avgjøre fra 8. trinn om de fortsatt ønsker opplæring i samisk. Utvalget foreslår at elever selv fortsatt skal kunne gjøre dette valget. Utvalget ser at en økning i andelen samiske språkbrukere i stor grad er avhengig av at elever velger opplæring i samiske språk og at de gjennom grunnopplæringen blir funksjonelt tospråklige. Utvalget er imidlertid skeptiske til å la hensynet til bevaring av samiske språk veie tyngre enn barns rett til selvbestemmelse.

Elever som starter på 8. trinn, velger selv målform og om de ønsker opplæring i fremmedspråk, jf. opplæringsloven § 2-5 tredje avsnitt og forskrift til opplæringsloven § 1-8. I likhet med valg av samisk som første- eller andrespråk er også dette valg som har betydning for videre opplæring. Samisk kan sies å skille seg ut ved at språkopplæringen for mange i stor grad også vil være knyttet til kultur og identitet. Etter utvalgets vurdering er koblingen mellom identitet og samisk som første- og andrespråk et argument for å tillegge barnets egne synspunkter betydelig vekt.

Sametinget mener at sammenligningen med målform og fremmedspråk ikke er relevant i denne sammenhengen. De samiske språk er truede språk, og det er viktig å verne disse. En elev i 8. klasse har muligens ikke modenheten som må til for å vurdere hvordan hens valg vil påvirke muligheten for funksjonell tospråklighet og betydningen for både videre opplæring, karrieremuligheter i voksen alder, og evnen til å føre språket videre til nye generasjoner. I denne alderen kan andre, mer tilfeldige og midlertidige hensyn påvirke valget: hvilke fag tar de nærmeste vennene? I hvilken grad føler barnet seg segregert fra øvrig skolemiljø og venner når hen får sin samiskopplæring? Her kommer igjen ansvaret for å gjøre samisk til en integrert og naturlig del av opplæringen til syne; så

²⁰ NOU 2019: 23, kapittel 28.

²¹ Punkt 10.5.

lenge samiskopplæring anses som noe utenforliggende og valgfritt vil det også ha en lavere status og verdi enn øvrig opplæring. Sametinget har sett eksempler på at offentlig, kommunal etat som behandler saker om opplæring i samisk omtaler dette som «avvik» fra ordinær opplæring.

Barn har rett til selvbestemmelse, men samtidig har barn også rett til å få sikret sitt språk og sin kultur, jf. Grunnloven § 108 og Barnekonvensjonen artikkel 30.

Sametinget foreslår at § 4-2 fjerde ledd i forslag til ny opplæringslov strykes.

9. Opplæring i samisk i forvaltningsområdet for samisk språk

Gjeldende opplæringslov gir i § 6-2 fjerde ledd kommunene i samisk språkforvaltningsområde muligheten til selv å bestemme at alle elever i grunnskolen skal ha opplæring i samisk. I dag er det kun tre kommuner innenfor dagens samiske språkforvaltningsområde som har benyttet seg av denne muligheten. Opplæringslovutvalget foreslår i punkt 33.4.2 å videreføre dagens ordning slik den er.

Samisk språkutvalg foreslår at samiskopplæring skal være obligatorisk som første- eller andrespråk for alle grunnskoleelever i språkbevaringskommuner. I særskilte tilfeller kan departementet i samråd med kommunen og Sametinget også beslutte at samiskopplæring skal være obligatorisk i bestemte språkvitaliseringskommuner (begrepsbruken forutsetter etablering av nye kommunekategorier til å erstatte dagens ordning med samisk språkforvaltningsområde, i samsvar med Samisk språkutvalgs forslag).²² Opplæringslovutvalget følger ikke opp og omtaler ikke dette forslaget i sin utredning.

Etter Sametinget syn ville obligatorisk opplæring i samisk for alle i (utvalgte) samiske områder bidra positivt på flere måter. Opplæring i samisk språk vil bli en naturlig og intergrert del av opplæringen for alle elevene. Det vil føre til flere språkbrukere, og flere muligheter i arbeidslivet for elevene når de blir voksne. Rekrutteringsgrunnlaget for sektorer som i dag mangler samisktalende personell (inkludert opplæringssektoren som i dag mangler eksempelvis lærere og læremiddelutviklere med samisk språkkompetanse) vil bli større. Under Stortingets behandling av *Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk*²³ 5. mai 2020 ble det fra talerstolen fremholdt at hver eneste lærerstudentkandidat kan gjøre en forskjell for den samiske opplæringen, fordi rekrutteringsgrunnlaget er så lite i utgangspunktet. Dette er et poeng det er viktig å kjenne betydningen av.

Sametinget mener at til tross for at de nye kommunekategoriene ikke er klare, så er dette et tiltak som uansett burde drøftes. En mulighet er å utarbeide en lovbestemmelse, og utsette ikrafttreddelsen av denne til arbeidet med nye kommunekategorier er ferdigstilt.

10. Samisk innhold i de samiske skolene

Sametinget har etter gjeldende opplæringslov § 6-4 første og andre ledd myndighet til å bestemme samisk innhold i nasjonale læreplaner samt læreplaner for opplæring i samisk språk i grunnskolen og i den videregående opplæringa, og om læreplaner for særskilte samiske fag i den videregående opplæringa.

Samisk innhold i de samiske skolene skal derimot fastsettes av Departementet, jf. gjeldende opplæringslov §6-4 siste ledd. Sametingets rolle er her redusert til å lage utkast til forskriftene i samråd med Departementet.

Det er et paradoks at samene selv ikke har myndighet via Sametinget til å fastsette det samiske innholdet i samisk skole, når man innehar myndighet til å fastsette samisk innhold i nasjonale læreplaner, for opplæring i samisk språk, og for særskilte samiske fag i den videregående opplæringen.

Opplæringslovutvalget berører ikke dette spørsmålet i sin utredning, og foreslår å videreføre gjeldende bestemmelse slik den er.

²² NOU 2016: 18 punkt 10.5.

²³ Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk, Dokument 3: 5 (2019-2020).

Etter Sametingets syn er dette en kompetanse som burde komme eksplisitt til syne i opplæringsloven. Bakgrunnen for dette er urfolks rett til selvbestemmelse. Begrepet må forstås i forhold til prinsippet om urbefolkningens rett til å bevare og utvikle sin kultur. Dette er for de norske samenes del nedfelt i Grunnlovens § 108. Staten skal ifølge denne bestemmelsen «legge til rette», altså sørge for rammene. Men det er samene selv som skal kunne sikre og utvikle sine språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Selvbestemmelsesretten har senere blitt stadfestet i FNs erklæring om urfolks rettigheter fra 2007. Den slår fast at urfolk har rett til selvbestemmelse og at urfolk fritt bestemmer sin politiske stilling og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Videre slår erklæringen fast at urfolk har rett til autonomi eller selvstyre i saker som angår deres indre og lokale anliggender. Dette gjelder også opplæringssektoren. Den slår også fast at urfolk har rett til ordninger for finansiering av sine autonome funksjoner.

Samene skal selv gjennom sitt folkevalgte organ ha muligheten til å avklare innholdet i og den ønskede utviklingen av samenes særskilte språk, kultur og samfunnsliv, og en del av dette skjer gjennom å fastsette samisk innhold i samisk skole.

Sametinget foreslår at forslag til ny opplæringslov § 1-4 fjerde ledd, fjerde og femte setning, endres slik at Sametinget i opplæringsloven har eksplisitt myndighet til å gi forskrifter til samisk innhold også til det samiske læreplanverket.

11. Læremidler

Sametinget har ovenfor opplæringslovutvalget vært særlig opptatt av at retten til samiske læremidler bør lovfestes, slik den i gjeldende opplæringslov er for læremidler på norsk bokmål og nynorsk, jf. § 9-4 første ledd, som slår fast at det bare kan brukes læremidler som foreligger på både bokmål og nynorsk. Også Barneombudet savner en tydeliggjøring i loven om retten til samiske læremidler.

Det er en kjensgjerning at både elever og lærere erfarer at læremiddelsituasjonen er vanskelig. I tidligere læreplanevalueringer (kunnskapsløftet 2006 samisk – Mot en likeverdig skole) konkluderes det med at læremidler er de viktigste virkemidlene for å gjennomføre læreplanene og at mangelen på læremidler oppleves som et vesentlig problem for lærerne. Et av hovedfunnene i Riksrevisjonsrapporten er at mangel på samiske læremidler svekker opplæringstilbudet.

Opplæringslovutvalget behandler dette i punkt 33.4.6. De kommer etter en samlet vurdering til at en bedring av læremiddelsituasjonen bør søkes oppnådd gjennom andre virkemidler enn ved lov.

Statlige myndigheter har et ansvar for å sikre et godt og likeverdig opplæringstilbud. Når offentlige rapporter og praktiske erfaringer viser at mangelen på læremidler svekker kvaliteten på samisk opplæring, er dette et signal om at opplæringen i realiteten ikke er likeverdig. Statlige myndigheter har dermed ikke fulgt opp sitt ansvar på en tilfredsstillende måte og må etter Sametingets syn iverksette tiltak som kan være med på å bidra til at det samiske opplæringstilbudet blir godt og likeverdig.

Mandatet til opplæringslovutvalget går ut på å få fram en tydeligere opplæringslov. Etter Sametingets syn må dette innebære at retten til tilgang på samiske læremidler må tydeliggjøres, slik også Barneombudet ber om.

Opplæringsutvalgets argumenter mot en lovfesting av retten til læremidler består av praktiske hensyn. De mener at siden det er flere årsaker til at læremiddelsituasjonen er utfordrende, er det ikke realistisk å lovfeste at alle læremidler som hovedregel må foreligge på både bokmål, nynorsk, nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk til samme tid.

Sametinget noterer seg at Opplæringslovutvalget ikke har sett på de praktiske forbedringsmulighetene for læremiddeltilgangen som finnes i tiltakene foreslått av Samisk språkutvalg, i Sametingets handlingsplan, og i rapport om Nordisk samarbeid om læremiddelutvikling. Opplæringslovutvalget nøyer seg med å la være å ta stilling til en lovendring på dette området fordi de anser det som praktisk vanskelig å gjennomføre, uten å gå inn på løsningsforslagene som foreligger.

Sametingets oppfatning er at en lovfesting av retten til tilgang på samiske læremidler vil stimulere til bedre og mer samordnet ressursbruk.

Samisk språkutvalg anbefaler at det etableres et nordisk samarbeid med fokus på å utvikle samiske læremidler.²⁴ Et slikt samarbeid er ennå ikke etablert selv om det er utarbeidet en rapport med forslag til tiltak for å øke det nordiske samarbeidet om felles utvikling og bruk av læremidler i barnehage og skole for å styrke samiskopplæringen.²⁵ Det må vurderes om Sametinget i Norge bør ha spesielt ansvar for etablering av samarbeid om nordiske læremidler. Dette samarbeidet medfører også å se på muligheter for å føre læremidler over grensa uten å betale toll. Samisk språkutvalg anbefaler også at det blir foretatt en gjennomgang av gjeldende regelverk for åndsverkloven, for å gjøre det lettere å dele samiske læremidler, læremateriell og digitale leksjoner.

Sametinget har utarbeidet en handlingsplan for utvikling av læremidler for perioden 2015–2018²⁶. Her fremkommer at Sametinget vil arbeide for en tydeligere lovfestet rett til samiske læremidler for alle fag i hele grunnopplæringen, for at publiseringsverktøy og delingsarena til Ovttas|Aktan|Aksesne blir mer brukt og tilgjengelig for skolene, for tettere oppfølging av læremiddelprosjekter som ikke er ferdigstilt innen angitt tidsfrist, revidere tilskudsregelverket med mål om å oppnå mer hensiktsmessig og effektiv forvaltning av statlige midler, og i større grad satse på offentlig anskaffelse av samiske læremidler. Sametinget vil i også i samarbeid med prosjektet Grenseoverskridende skolesamarbeid i Sápmi, arbeide for å igangsette utvikling av et temabasert læremiddel i faget historie.

Sametinget vil i 2020 igangsette evaluering og utredning av Sametingets organisering av læremiddelutvikling og søkerbasert tilskudsordning for læremiddelutvikling, samt vurdere hvordan styrke læremiddelsentralen, og informasjon av samiske læremidler og rollen til ulike formidlingsaktører.

Sametinget foreslår at forslag til ny § 13-5 andre ledd endres slik at alle læremidler som hovedregel må foreligge på både bokmål, nynorsk, nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk til samme tid.

²⁴ NOU 2016: 18, punkt 10.5.

²⁵ Forslag til tiltak for å øke det nordiske samarbeidet om felles utvikling og bruk av læremidler i barnehage og skole for å styrke samiskopplæringen. Forslag fra arbeidsgruppe om læremidler i samiskopplæringen, september 2015.

²⁶ Sametinget, 2014.

Fra: post@udir.no
Sendt: 02.07.2020 10:21:59
Til: Post Kafjord
Kopi:

Emne: Epost fra Utdanningsdirektoratet

Vedlegg: Svar på søknad om forlenget veiledning fra veilederkorpset.pdf

Vår referanse: 2020/6324

Vedlagt følger brev fra Utdanningsdirektoratet.

Vennlig hilsen

Ole Jørgen Holck

seniorrådgiver
Avdeling for pedagogisk støtte og veiledning

Utdanningsdirektoratet

Saksbehandler: Ole Jørgen Holck

Vår dato:
01.07.2020
Deres dato:

Vår referanse:
2020/6324
Deres referanse:

Kåfjord kommune

Svar på søknad om forlenget veiledning fra veilederkorpset

Vi viser til inngått avtale om kvalitetsutvikling mellom Utdanningsdirektoratet og Kåfjord kommune og til søknad fra kommunen om å forlenge avtale om veiledning med et halvt år, frem til 30.06.2021 slik det er åpnet for i avtalen.

Utdanningsdirektoratet har med bakgrunn i foreliggende underveisvurdering og søknad fra Kåfjord kommune besluttet å imøtekomme søknaden.

Vedtak:

Avtalen som er inngått mellom Utdanningsdirektoratet og Kåfjord kommune forlenges med et halvt år frem til 30.06.2021.

Vennlig hilsen

Are Solstad
avdelingsdirektør

Ole Jørgen Holck
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Elisabeth Gulbrandsen

Fra: Kent Ronny Karoliussen (kent.karoliussen@korusnord.no)

Sendt: 02.07.2020 10:49:51

Til: Post Kafjord; Einar Pedersen; postmottak@karasjok.kommune.no; kurt.maurstad@karasjok.kommune.no; postmottak@kvafjord.kommune.no; merete.hessen@kvafjord.kommune.no; Sentralbord Kvænangen kommune; frank.pedersen@kvanangen.kommune.no; postmottak@masoy.kommune.no; ash@masoy.kommune.no

Kopi:

Emne: Invitasjon til å gjennomføre Ungdata i 2021

Vedlegg: Ungdata 2020 En veileder for kommuner og fylkeskommuner (1).pdf

Til rådmann og enhetsledere innen oppvekst/helse/sosial

Hei,

KoRus-Nord og Nova inviterer kommuner i Troms og Finnmark til ny Ungdata-kartlegging i **februar i 2021**. Det er nå tre år siden sist gjennomføring i deres kommune.

Vi anbefaler at følgende gjøres for å komme i gang med prosessen:

- Informere skolene i kommunen om at Ungdata gjennomføres i februar, uke 5-7 i 2021 (1.-19. Feb), slik at dette kan legges i årsplanene.
- Avklare hvem som skal ha koordinatorrollen for Ungdata i kommunen. Det kan være folkehelserådgiver, skoleleder, helseleder, eller en annen.
- KoRus-Nord ønsker kontaktinformasjon til kommunens koordinator så snart som mulig! Sendes til: post@korusnord.no, og/eller undertegnede.

Vedlagt ligger "Veileder om gjennomføring av Ungdata i kommunen". Mer informasjon finnes på Ungdata.no.

I høst vil KoRus-Nord tilby veiledningsmøter med koordinator for Ungdata. Ellers så er vi tilgjengelige for en Ungdata-prat!

Med vennlig hilsen
Kent R Karoliussen
Seniorrådgiver

Tlf: 76 96 73 17 Mob: 97 48 12 78
kent.ronny.karoliussen@korusnord.no

KORUS
NORD
Kompetansesenter rus Nord-Norge

ungdata

**Veileder for
kommuner og fylkeskommuner**

Innhold

En veileder for gjennomføring av ungdataundersøkelsene	4
1. Kort om kommunens/fylkeskommunens oppgaver	4
2. Hva er Ungdata?	4
3. Ansvar og roller i Ungdata	5
4. Slik gjennomføres ungdataundersøkelsene	5
4.1 Kom i gang	5
4.2 Forankring, tverrfaglig samarbeid og ungdoms medvirkning	6
4.3 Tilbud og kontrakt	6
4.4 Kommunens/fylkeskommunens ansvar og oppgaver	6
4.4.1 Ungdatakoordinator i kommunen/fylkeskommunen	6
4.4.2 Liste over oppgaver og ansvar	6
4.5 Informasjonsbrev til skolene	7
4.6 Innsamling av elevtall og kontaktinformasjon til skolene	8
4.6.1 Barne- og ungdomstrinnet: Prinsipper for å inkludere spørsmål om kjønn og klassetrinn ...	8
4.6.2 Skjema for skoleopplysninger (barne- og ungdomstrinnet)	8
5. Resultatrapporter	9
6. Ungdataportalen	10
6.1 Kommune-/fylkesbruker	10
6.2 Oppfølging av svarinnlegg	10
6.3 Avslutning av undersøkelsen	10
6.4 Nedlasting av standardrapporter	10
6.5 Rapporter med egenkomponerte spørsmål	10
6.6 Bestilling av prisede rapporter fra Rambøll	11
6.7 Skolene mottar informasjon og materiell via Ungdataportalen	11
7. Gjennomføringen på skolene	11
7.1 Roller ved skolene	11
7.2 Informasjon til foresatte og elever	11
7.3 Innlogging med tilfeldig engangskode	12
7.4 Bekreftelse via nettskjema	12
7.5 Beredskap	12
7.6 Gjennomføringen i klasserommet	12
7.7 Følgende gjelder for gjennomføring i klasserommet	12
7.8 Besvarelse av spørreskjema	13
7.9 Melding om avsluttet undersøkelse	14
8 Personvern	14

8.1 Barneskolen og ungdomsskolen: anonym datainnsamling.....	14
8.2 Videregående skole: innsamling av indirekte personidentifiserbare opplysninger.....	14
8.2.1 Konfidensialitet	15
8.2.2 Oppbevaring av data	15
8.2.3 Unntak fra retten til innsyn, retting og sletting av opplysninger	15
9. Spørreskjema.....	15
9.1 Tema i spørreskjema	16
9.2 Valg av spørsmål i samarbeid med KoRus.....	16
9.2.1 Tilleggsmodul om selvskading.....	16
9.3 Sammenlikning av resultater lokalt, regionalt og nasjonalt.....	16
9.4 Tilgang til spørreskjemaene	16
10. Prislister for rapporter og egendefinerte spørsmål.....	17
11. Bruksrett og utlevering av data.....	17
12. Offentliggjøring av resultater	17
13. Ungdata.no.....	18

Veilederen er utarbeidet av Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet – storbyuniversitetet og landets syv kompetansesentre på rusfeltet [KoRus Sør](#), [KoRus Øst](#), [KoRus Oslo](#), [KoRus Vest Bergen](#), [KoRus Vest Stavanger](#), [KoRus Midt-Norge](#), [KoRus Nord](#).

En veileder for gjennomføring av ungdataundersøkelsene

Dette er en veileder for kommuner og fylkeskommuner som gjennomfører ungdataundersøkelser. Her finner du informasjon om hvordan du bestiller og gjennomfører en ungdataundersøkelse. Veilederen gir informasjon om kommunens/fylkeskommunens ansvar og oppgaver, som man må sette seg inn i. Samtidig skal veilederen kunne fungere som et «oppslagsverk» om alt som er relevant når det gjelder Ungdata for kommuner/fylkeskommuner.

NB! Det er svært viktig at de som skal ha ansvar for gjennomføringen av Ungdata setter seg godt inn i kommunens/fylkeskommunens og skolenes oppgaver og ansvar (avsnitt 1. til avsnitt 7.).

I 2020 tar Ungdata i bruk en ny portal for gjennomføring av undersøkelsene - Ungdataportalen. Kommunen/fylkeskommunen vil få opprettet en bruker for de oppgavene de skal utføre i portalen (se mer om dette under avsnitt 6. Ungdataportalen) **NB! På grunn av forsinkelser fra teknisk leverandør vil det være NOVA som gjør dette i 2020.**

1. Kort om kommunens/fylkeskommunens oppgaver

Arbeidet med ungdataundersøkelsen i kommunen/fylkeskommunen skal være forankret på ansvarlig nivå, det vil si på rådmann/kommunalledernivå eller fylkeskommunalledernivå.

Kort oppsummert er kommunens/fylkeskommunens oppgaver følgende:

- a) Opprette en ungdatakoordinator i kommunen/fylkeskommunen som har ansvaret for gjennomføringen lokalt.
- b) Signere kontrakt om gjennomføring av undersøkelsen.
- c) Sørge for at skoler som skal delta stilles til disposisjon (ev. også privatskoler).
- d) Informere skoleledelsen og sørge for at det opprettes en kontaktperson på hver skole.
- e) Innhente navn, e-postadresse og telefonnummer for kontaktpersonen fra hver skole som skal delta.
- f) Innhente oversikt over elevtall for skolene som skal være med i undersøkelsen. For skoler med færre enn 100 elever må det også innhentes oversikt over hvordan elevene er fordelt på klassetrinn og kjønn (se avsnitt 4.6).
- g) Fylle ut «Skjema for skoleopplysninger» fra KoRus/NOVA med opplysninger om elevtall og e-postadresse til kontaktpersonen på skolen. Skjemaet returneres til Ungdatasekretariatet ved NOVA til ungdata@oslomet.no.
- h) Sørge for at undersøkelsen blir gjennomført etter de retningslinjer NOVA/KoRus har satt (se avsnitt 4.3 Tilbud og kontrakt).
- i) Følge opp at skolene klarer å gjennomføre etter oppsatt tidsplan. Hvor mange elever som har svart på undersøkelsen kan man følge med på fortløpende i Ungdataportalen.
- j) Melde ifra til KoRus når undersøkelsen skal avsluttes.

2. Hva er Ungdata?

Ungdata er et kvalitetssikret og standardisert system for lokale spørreskjemaundersøkelser for barn og unge. Ungdata tilbys som et gratis tilbud til alle norske kommuner og fylkeskommuner.

Formålet med ungdataundersøkelsene er å skaffe et kunnskapsgrunnlag for kommunalt og fylkeskommunalt plan-, styrings- og utviklingsarbeid knyttet til folkehelse og forebyggende arbeid rettet mot barn og ungdom. Det er også et mål å framskaffe data om ungdom som gir grunnlag for

nasjonale og lokale sammenlikninger over tid. Data fra undersøkelsen brukes i forskning og i utdanning.

Ungdataundersøkelsene gjennomføres ved at skoleelever på barnetrinnet (5.-7.trinn), ungdomstrinnet (8.-10.-trinn) og i videregående opplæring (Vg1-Vg3) svarer på spørsmål om ulike sider ved livet sitt. Undersøkelsene foregår i skoletiden og gjennomføres elektronisk.

På barnetrinnet og på ungdomstrinnet gjennomføres Ungdata som anonyme undersøkelser, men på videregående skole samles det inn indirekte personidentifiserende data (se mer om dette under avsnitt 8. Personvern). Dette har også konsekvenser for hva kommunen vs. fylkeskommunen må gjøre for å gjennomføre en ungdataundersøkelse.

3. Ansvar og roller i Ungdata

Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet – storbyuniversitetet, har ansvar for gjennomføringen av ungdataundersøkelsene i samarbeid med landets sju regionale kompetansesentre innen rusfeltet. Kommunen/fylkeskommunen samarbeider med KoRus i sin region.

NOVA ved OsloMet har det overordnede faglige og juridiske ansvaret for undersøkelsene, og for å sikre at datainnsamlingen foregår i tråd med lover, regler og etiske retningslinjer. NOVA har ansvaret for at data samles inn og oppbevares slik at respondentenes integritet og konfidensialitet er ivaretatt.

KoRus bistår kommuner og fylkeskommuner i sin region med planlegging av undersøkelsen, utforming av spørreskjema - valg av tilleggsmoduler og eventuelt utforming av egenkomponerte spørsmål (se mer under avsnitt 9. Spørreskjema), og veiledning om gjennomføringen. KoRus kan også, etter nærmere avtale med kommunen, delta i den lokale drøftingen av resultatene fra undersøkelsen.

Helsedirektoratet finansierer Ungdata gjennom et årlig tilskudd via statsbudsjettet. Tilskuddet dekker gratistilbudet til kommuner og fylkeskommuner og sekretariatet ved Ungdatasenteret.

Kommunen/fylkeskommunen har ansvar for den praktiske gjennomføringen lokalt.

Skolen administrerer datainnsamlingen på skolen, som gjennomføres i skoletiden.

Rambøll er teknisk leverandør for ungdataundersøkelsene og Ungdataportalen.

4. Slik gjennomføres ungdataundersøkelsene

4.1 Kom i gang

Kommuner og fylkeskommuner som ønsker å gjennomføre Ungdata må enten ta kontakt med KoRus i sin region eller motta en invitasjon fra KoRus om dette.

I løpet av de siste årene har alle fylker i landet, med unntak av Møre og Romsdal, gått over til å gjennomføre fylkesvise ungdataundersøkelser. Da gjennomføres det undersøkelser både på ungdomsskolene og på de videregående skolene. Dette har medført store fordeler når det gjelder samordning, effektiv organisering og kvalitetssikring av undersøkelsene. I 2020 vil det gjennomføres samlede undersøkelser i Trøndelag og Innlandet, samt oppfølgingsundersøkelse i Buskerud (i Viken). I 2021 planlegger Oslo, Vestfold og Telemark, Vestland, samt Troms og Finnmark fylkesundersøkelser.

4.2 Forankring, tverrfaglig samarbeid og ungdoms medvirkning

Ungdataundersøkelsen skal forankres på rådmann-/kommunalledernivå eller fylkeskommunalledernivå. Videre er det viktig at ungdataundersøkelsen gjennomføres slik at det muliggjør tverrfaglig samarbeid innad i kommunen/fylkeskommunen. Det bør også legges til rette for ungdoms medvirkning i planlegging av undersøkelsen, i analyser av resultatene og når det gjelder hvordan resultatene skal brukes i etterkant av undersøkelsen.

4.3 Tilbud og kontrakt

Kommunen/fylkeskommunen inngår en avtale med KoRus og NOVA, OsloMet, der de ulike partenes forpliktelser i samarbeidet beskrives.

Kommunen/fylkeskommunen får tilsendt tilbudsbrev med kontrakt fra NOVA, for gjennomføring av ungdataundersøkelsen i kommunen/fylkeskommunen (kontrakt er elektronisk signert av NOVA og KoRus). **Kommunen aksepterer kontrakten ved å signere den og returnere den til OsloMet.** Når NOVA har mottatt den signerte kontrakten, vil NOVA sende en kopi av den signerte avtalen til KoRus.

NB! Ved retur av kontrakt til NOVA, skal kommunen bruke NOVAs saksreferanse (20/00121 eller 19/00326 (se tilbudsbrev)), og følgende e-postadresse: post@oslomet.no (ev. sende per post til postadresse: OsloMet – storbyuniversitetet, Postboks 4, St.Olavs plass, 0130 OSLO).

4.4 Kommunens/fylkeskommunens ansvar og oppgaver

Kommunen/fylkeskommunen (avhengig av hvem som er oppdragsgiver for undersøkelsen) har ansvaret for den praktiske gjennomføringen lokalt.

4.4.1 Ungdatakoordinator i kommunen/fylkeskommunen

Kommunen/fylkeskommunen må utnevne en ungdatakoordinator, som leder planleggingen og gjennomføringen av ungdataundersøkelsen. Koordinatoren skal påse at kommunens/fylkeskommunens forpliktelser i ungdatasamarbeidet ivaretas, og er bindeleddet mellom KoRus/NOVA og skolene.

Det vil være koordinator sin oppgave å rekruttere, motivere og veilede skoler som skal delta i undersøkelsen, samt å sørge for at skolen utfører sine oppgaver knyttet til gjennomføringen av undersøkelsen etter de prosedyrer og retningslinjer NOVA har satt.

4.4.2 Liste over oppgaver og ansvar

- a. Kommunen/fylkeskommunen må **signere kontrakt** og returnere denne (se over i avsnitt 4.3 Tilbud og kontrakt).
- b. Kommunen/fylkeskommunen skal sørge for at **skolene som deltar i undersøkelsen stilles til disposisjon**.
- c. For skoler som har sagt ja til å delta skal det **sendes et brev til skoleledelsen** med informasjon om skolens ansvar og gjennomføring av ungdataundersøkelsen på skolen (koordinatoren mottar et standard brev fra NOVA/KoRus, som skal benyttes).
- d. Kommunen/fylkeskommunen skal sikre at **skolene stiller nødvendige ressurser til rådighet** – klasserom, datamaskiner og voksne personer som kan administrere undersøkelsen i klasserommet.
- e. **Det skal opprettes en kontaktperson på hver skole**, som får ansvar for gjennomføringen på sin skole. Ungdatakoordinatoren i kommunen/fylkeskommunen skal **innhente kontaktopplysninger for denne kontaktpersonen, og elevtall** tilsvarende antall elever som blir invitert til å delta i undersøkelsen.

- f. **Ungdatakoordinatoren for barnetrinnet og/eller ungdomstrinnet skal registrere elevtall og e-postadresse til skolens kontaktperson i et eget skjema** (les mer om dette under avsnitt 4.6 Skjema for skoleopplysninger). Skjemaet skal returneres til NOVA på e-post ungdata@oslomet.no, eller til kontaktpersonen hos KoRus – etter avtale. NOVA registrerer opplysningene i Ungdataportalen (les mer om dette under avsnitt 6. Ungdataportalen). Det blir da automatisk opprettet et tilsvarende antall engangskoder som elevene skal logge seg inn med for å svare på undersøkelsen, som antall registrerte elever.
- g. **Ungdatakoordinatoren for fylkeskommunen skal registrere elevtall og e-postadresse til skolens kontaktperson direkte i Ungdataportalen** (les mer om dette i avsnitt 6. Ungdataportalen) **NB! På grunn av forsinkelser fra teknisk leverandør vil det være NOVA som gjør dette i 2020.**
- h. Kommunen/fylkeskommunen har ansvar for at **skolene gjennomfører datainnsamlingen etter de prosedyrer og retningslinjer NOVA/KoRus har satt.**
Les alt om dette i avsnitt 7. Gjennomføring på skolene, og se punktene under:
- **Alle foresatte må informeres om undersøkelsen.** Det er viktig at skolene sender informasjon til foresatte og elever **minst 14 dager før oppstart** av datainnsamlingen. Dette skal gjøres via vanlig brevpost eller gjennom de kanalene skolene normalt bruker for å nå ut med viktig informasjon, for eksempel via elektronisk post. Ranselpost er ikke tilstrekkelig. Dersom man ønsker å benytte andre kanaler for å informere foresatte må dette avtales særskilt med NOVA. Dette gjøres via KoRus.
 - **Foresatte til barn under 18 år har mulighet å reservere sitt barn fra å delta i undersøkelsen.**
 - **Alle elever som deltar i undersøkelsen skal få tilstrekkelig informasjon på skolene før elevene skal svare på undersøkelsen.** Det skal informeres om at undersøkelsen er frivillig, om formålet med undersøkelsen, at de kan hoppe over spørsmål dersom de ønsker det, eller slutte å svare hvis de ønsker det, samt om formålet med undersøkelsen. Dette gjøres ved at administratoren viser en informasjonsfilm eller leser opp informasjonsteksten fra instruksen for alle i klasserommet før de svarer på undersøkelsen.
- i. Kommunen/fylkeskommunen har ansvar for å **informere helsesykepleier og/eller andre relevante hjelpetjenester** i kommunen om undersøkelsen, før gjennomføringen finner sted. Det må etableres en **beredskap for elever** som ønsker å ta kontakt med hjelpeapparatet i forbindelse med deltakelse i undersøkelsen.
- j. Kommunen/fylkeskommunen skal **bistå og følge opp gjennomføringen på skolene** for å sikre en god svarprosent.
- k. Skolene skal melde fra til ungdatabkoordinatoren i kommunen/fylkeskommunen når de er ferdige med datainnsamlingen. **Ungdatakoordinatoren avslutter undersøkelsen ved å trykke på «Avslutt» i Ungdataportalen.**

4.5 Informasjonsbrev til skolene

Ungdatakoordinatoren i kommunen/fylkeskommunen vil, som nevnt over, motta et informasjonsbrev fra KoRus/NOVA som skal sendes til skoleledelsen fra KoRus/NOVA. I brevet står det alt skolen skal gjøres kjent med når det gjelder gjennomføringen av undersøkelsene. Skolen får også et vedlegg som viser hvilken informasjon kontaktpersonen ved skolen vil motta fra KoRus/NOVA

via Ungdataportalen. Kontaktpersonen vil motta denne informasjonen når undersøkelsen er registrert og godkjent i Ungdataportalen (se avsnitt 6. Ungdataportalen).

4.6 Innsamling av elevtall og kontaktinformasjon til skolene

Merk!:

- **Ungdatakoordinator i kommunen som har ansvar for ungdataundersøkelser på barne- og/eller ungdomstrinnet, skal fylle ut «Skjema for skoleopplysninger», og returnere dette til NOVA eller det aktuelle KoRus – etter avtale.**
- **Ungdatakoordinator i kommunen/fylkeskommunen som har ansvar for ungdataundersøkelser på videregående skole, skal registrere elevtall og e-postadressen til kontaktpersonen på skolen, i Ungdataportalen (les mer om dette i avsnitt 6. Ungdataportalen). NB! På grunn av forsinkelser fra teknisk leverandør vil det være NOVA som gjør dette i 2020.**

4.6.1 Barne- og ungdomstrinnet: Prinsipper for å inkludere spørsmål om kjønn og klasstrinn

Det er et ufravikelig krav i Ungdata om at alle undersøkelser på barnetrinnet og ungdomstrinnet skal være anonyme. Spørreskjemaet til Ungdata inneholder spørsmål om kjønn og klasstrinn. Dette er spørsmål som vil kunne føre til at undersøkelsen ikke blir anonym i små kommuner eller på skoler med få elever.

Det er også satt et krav til at det må være minst 20 elever totalt for at det kan gjennomføres en Ungdataundersøkelse i kommunen.

Prinsippene over gjelder altså også på skolenivå, dersom kommunen ønsker at elevenes skoletilhørighet skal registreres. I kommuner med flere små skoler kan dette løses ved at skolene slås sammen med hverandre, eller med større skoler. På denne måten kan bakgrunnsspørsmålene kjønn og klasstrinn stilles til flere av kommunens elever.

Innsamling av opplysninger om skoletilhørighet

Hvis det skal samles inn opplysninger om hvilken skole elevene går på (skoletilhørighet), er det satt et krav til at det må være minst 10 elever av hvert kjønn på hvert klasstrinn på hver skole. Hvis det ikke er slik, og man vil ha med skoletilhørighet i en undersøkelse, må man slå sammen skoler. Skoler som er for små og ikke oppfyller dette kravet, må derfor slås sammen med en eller flere andre skoler. De sammenslåtte skolene må til sammen oppfylle minstekravet med 10 av hvert kjønn på hvert enkelt klasstrinn. Som oftest vil det være slik at der det er færre enn 75 elever som skal delta i undersøkelsen, vil ikke spørsmål om klasstrinn kunne inkluderes. Dersom det er færre enn 30 elever, fjernes spørsmål om kjønn. Det er også mulig å velge bort bakgrunnsvariabler for små enheter om kommunen ønsker det. I så fall må det meldes fra om via Skjema for skoleopplysninger (i kommentarfeltet i arkfane for skoleopplysninger).

4.6.2 Skjema for skoleopplysninger (barne- og ungdomstrinnet)

I skjemaet for skoleopplysninger skal koordinatoren i kommunen fylle inn antall elever pr. skole og e-postadresse til skolens kontaktperson (skjemaet vil koordinatoren motta fra KoRus/NOVA). Antall elever skal tilsvare antall som vil inviteres til å delta. Elevtallet skal tilsvare antall engangskoder (innloggingskoder for elevene) som blir opprettet.

På den første siden i skjemaet skal det fylles inn fylkesnavn/kommunenavn, hvilke skolenivåer (barne- og/eller ungdomstrinnet) som skal delta, og om det skal samles inn opplysninger om hvilken

skole elevene går på (skoletilhørighet). Skoletilhørighet er en forutsetning for å kunne kjøpe skolerapporter i kommuner der det er mer enn én skole.

Hvis kommunen ønsker å samle inn opplysninger om hvilken skole elevene går på (skoletilhørighet) må det krysses av på første side (arkfane) i skjemaet.

På andre og tredje side (arkfane) skal koordinatoren fylle inn elevtall pr. skole, og e-postadressen til skolens kontaktperson for hhv ungdomstrinnet og barnetrinnet. Dette må fylles ut for alle skoler som skal være med i undersøkelsen.

For kommuner som ønsker skoletilhørighet

Dersom det er færre enn 99 elever på en skole, må det fylles ut antall gutter og antall jenter på hvert klassetrinn. Hvis det ikke er minst 10 gutter og 10 jenter i hvert av klassetrinnene, må skolen slås sammen med en annen skole. Hvis skolen fortsatt ikke oppfyller «10-kravet» etter å ha slått seg sammen med en annen skole, må den slås sammen med enda en skole. Enheter av sammenslåtte skoler vil få merkelappen «Ukjent skole». Det er kun mulig å lage én slik enhet (sammenslåingsgruppe) i hver kommune.

Vær oppmerksom på at dersom det ikke er slått sammen tilstrekkelig med skoler, må en eller flere skoler velges i feltet «Slå sammen skoler» (kolonne L). I slike tilfeller vil man få en advarsel i skjemaet: «Her må flere skoler bli slått sammen. Velg hvilke du vil slå sammen i feltet 'slå sammen skoler'». Klikk av for «ja» i kolonne L (slå sammen skoler). Alle skoler merket «ja» vil nå være slått sammen til én ukjent skole.

Hvis en kommune er for liten til å ha med både kjønn og klassetrinn i undersøkelsen, vil NOVA sørge for dette når undersøkelsen for denne kommunen settes opp i Ungdataportalen. Det vil da komme opp følgende informasjon i skjemaet: «Her må NOVA se nærmere på oppsettet, ev. vil klassetrinn og/eller kjønn bli fjernet».

Retur av skjema for skoleopplysninger

Skjemaet returneres til Ungdatasekretariatet ved NOVA på e-post ungdata@oslomet.no eller kontaktperson hos KoRus (avhengig av hva som er avtalt med KoRus/NOVA).

5. Resultatrapporter

I Ungdata inngår følgende rapporter i gratisløsningen:

- Rapport med nøkkeltall basert på grunnmodulen
- Trendrapport med alle spørsmål som har vært med minst én gang i tillegg til siste undersøkelse (gjelder ikke Ungdata junior)
- Svarfordelingsrapport med alle valgte spørsmål
- Kjønnrapport med alle valgte spørsmål
- Klassetrinnsrapporter med alle valgte spørsmål
 - Separat pr. skolenivå
 - Sammenstilling 8.trinn-Vg3

Rapport med nøkkeltall og trendrapport sendes til kommunen fra KoRus/NOVA, de andre rapportene kan lastes ned fra Ungdataportalen av kommunene (ungdatakoordinator).

Normalt vil det ta tre uker (15 virkedager) fra undersøkelsene på ungdomsskolene og videregående skole er avsluttet, til rapportene leveres og blir tilgjengelige i portalen. For undersøkelsene på barneskolen vil det normalt ta 6 uker (30 virkedager).

Det er i tillegg mulig å bestille andre rapporter som er priset fra Rambøll, via Ungdataportalen (se mer under avsnitt 10. Prislister for rapporter og egendefinerte spørsmål). De som ønsker rapporter med sine egenkomponerte spørsmål må bestille dette, NOVA lager ikke lenger tabellframstillinger av slike spørsmål.

6. Ungdataportalen

Fra 2020 har Ungdata en ny undersøkelsesportal der kommunene skal kunne registrere opplysninger som trengs for administrasjon og gjennomføring av undersøkelsene. **NB! På grunn av forsinkelser fra teknisk leverandør vil det være NOVA som gjør dette i 2020.**

6.1 Kommune-/fylkesbruker

Kommunens/fylkeskommunens ungdatakoordinator får tilsendt en e-post når hun/han er opprettet som bruker i portalen.

6.2 Oppfølging av svarinngang

I portalen vil kommunen/fylkeskommunen kunne følge med på hvor mange elever som har svart på undersøkelsen fortløpende.

6.3 Avslutning av undersøkelsen

Når kommunene/fylkeskommunene er ferdige med undersøkelsen, skal koordinator trykke på «Avslutt» i Ungdataportalen.

Når undersøkelsen er avsluttet, vil NOVA og KoRus vurdere kvaliteten på data fra undersøkelsen. Dersom det viser seg at svarprosenten er spesielt lav, eller at det er andre forhold som tilsier at publisering eller analyser av datamaterialet ikke vil være faglig forsvarlig, forbeholder NOVA og KoRus seg retten til å avstå fra å rapportere fra undersøkelsen.

6.4 Nedlasting av standardrapporter

Senest tre uker (15 virkedager for ungdomstrinnet og videregående skole) eller seks uker (30 virkedager for barnetrinnet) etter endt datainnsamling vil kommunen/fylkeskommunen få mulighet til å laste ned sine standardrapporter:

- Svarfordeling
- Kjønn
- Klasseserier

Nøkkeltalls- og trendrapport leveres av KoRus/NOVA.

6.5 Rapporter med egenkomponerte spørsmål

Fra og med 2020 kan man bestille rapporter med egenkomponerte spørsmål fra Rambøll, disse er priset. Grunnen til dette er at oppsettet for disse rapportene må lages (programmeres) særskilt for de egenkomponerte spørsmålene til kommunen/fylkeskommunen.

NOVA vil fra og med 2020 ikke lenger lage tabelloversikter for de egenkomponerte spørsmålene (for priser, se avsnitt 10. Prislister for rapporter og egenkomponerte spørsmål).

6.6 Bestilling av prisede rapporter fra Rambøll

Kommunen/fylkeskommunen kan bestille andre rapporter enn standardrapportene i portalen. Fra og med 2020 er det Rambøll som administrerer bestillingene og faktureringen (ikke NOVA som tidligere). Fra og med 2020 er det også mulig å bestille slike rapporter for Ungdata juniorundersøkelsene.

For priser se avsnitt 10. Prislister for rapporter og egendefinerte spørsmål.

6.7 Skolene mottar informasjon og materiell via Ungdataportalen

Fra og med 2020 skal kommune/fylkeskommune kun sende ut informasjonsbrevet til skoleledelsen (se vedlegg 1). Kontaktpersonen ved skolene vil få tilsendt all informasjon og materiell som trengs for å gjennomføre undersøkelsen i e-poster fra KoRus og NOVA. Dette sendes ut via Ungdataportalen.¹

7. Gjennomføringen på skolene

Det er skolene som er ansvarlige for å organisere og gjennomføre selve datainnsamlingen på skolen.

Som nevnt over skal kommunen/fylkeskommunen sende et informasjonsbrev til skolens ledelse. Skoleledelsen skal oppnevne en kontaktperson som skal koordinere undersøkelsen på skolen.

Kontaktpersonen mottar en tredelt informasjonspakke fra KoRus/NOVA, via Ungdataportalen, når kontaktperson er registrert i portalen (av NOVA/KoRus eller annen bruker). I informasjonen til kontaktpersonen står alt vedkommende skal gjøre, det er også en instruks til den som skal administrere undersøkelsen på skolen, og et informasjonsbrev som skal distribueres til foresatte og elever minst 14 dager før oppstart.

Skolene som deltar i ungdataundersøkelsen mottar altså følgende dokumenter:

- Informasjon til skolens ledelse (mottas fra NOVA/KoRus, ungdatakoordinatoren i kommunen sender dette til skolens ledelse).
- Informasjon til kontaktperson på skolen (mottas via Ungdataportalen).
- Informasjon til administrator, dvs. den som administrerer undersøkelsen i klasserommet (mottas via Ungdataportalen).
- Informasjon til foresatte og elever (mottas via Ungdataportalen).

7.1 Roller ved skolene

På hver skole skal det være en kontaktperson som koordinerer og organiserer undersøkelsen på skolen.

I hvert klasserom skal det være en administrator, det vil si en lærer eller annen voksen person som administrerer undersøkelsen.

7.2 Informasjon til foresatte og elever

I Ungdata er det skolene som distribuerer og formidler informasjon til foresatte. Rammene NOVA har lagt for hvordan man skal sikre at samtykke til deltakelse er «frivillig, uttrykkelig og informert», innebærer at informasjonsbrevet må sendes via de kanalene som skolen normalt bruker for å nå ut med viktig informasjon til sine elevers foresatte; via e-post eller vanlig brevpost – altså ikke kun som ranselpost. Alle foresatte skal informeres om undersøkelsen minimum 14 dager før gjennomføringen.

¹ Tidligere var kommune/fylkeskommune ansvarlig for dette, men det er ikke lenger tilfelle.

Begge deler presiseres i informasjonsmateriellet til skolene. Foresatte kan få tilsendt spørreskjemaet som gjelder for undersøkelsen ved å ta kontakt med KoRus.

7.3 Innlogging med tilfeldig engangskode

Alle barn og unge som skal delta i en ungdataundersøkelse får utdelt en tilfeldig engangskode som de logger seg inn med for å svare på undersøkelsen. Det er ingen direkte kobling mellom personen som svarer og brukernavnet. I etterkant er det heller ingen kobling mellom besvarelsen og den tildelte engangskoden.

7.4 Bekreftelse via nettskjema

Før skolen mottar engangskodene til undersøkelsen MÅ kontaktpersonen bekrefte at de har mottatt informasjon, at foresatte har fått tilstrekkelig informasjon, og at alle administratorer er kjent med instruksjoner og prosedyrer.

Bekreftelsen gjøres via et nettskjema. Kontaktpersonen på skolen vil få tilsendt en e-post med påloggingsinformasjon. Først når nettskjemaet er besvart vil kontaktpersonen få tilsendt engangskodene.

7.5 Beredskap

Undersøkelsen spør om forhold som kan vekke følelser eller reaksjoner hos noen. Derfor skal skolene/kommunen/fylkeskommunen sikre at helsesykepleier/skolehelsetjenesten er klar med beredskap i etterkant av undersøkelsen for de elever som måtte ha behov for det. På slutten av spørreskjemaet informeres det om mulighetene for å henvende seg til skolehelsetjenesten og Røde Kors' anonyme samtaletilbud «Kors på halsen».

7.6 Gjennomføringen i klasserommet

Det er utarbeidet en egen instruks til administratoren som er til stede i klasserommet under gjennomføringen. Den som administrerer undersøkelsen i klasserommet skal sette seg inn i instruksjonen før gjennomføring. Det er viktig at alle følger instruksjonen, slik at personvern hensyn blir ivarettatt, og at alle elevene får informasjon om undersøkelsen før de avgjør om de vil være med eller ikke (ser mer om informasjon til elevene under neste avsnitt).

7.7 Følgende gjelder for gjennomføring i klasserommet

- Før det er endelig avklart hvilke elever som skal delta, skal administrator gi klassen god informasjon om formålet med undersøkelsen. Dette skal enten skje ved å vise informasjonsfilmen (www.ungdata.no/info-film) eller å lese teksten fra informasjonskrivet høyt foran klassen. Dette skal skje før engangskodene deles ut til elevene.
- Undersøkelsen skal gjennomføres på lik linje med en prøve. Det vil si at elevene ikke skal sitte sammen eller snakke sammen når de svarer på undersøkelsen.
- Elevene skal plasseres slik at de ikke kan se hverandres svar.
- Administrator kan hjelpe elever med tekniske spørsmål og eventuelle uklarheter i spørreskjemaet. Administrator skal ikke fylle ut svarene for eleven.
- **Administrator skal ikke under noen omstendigheter følge med på elevenes besvarelser.**
- Elever som er ferdig før timens slutt, bør ikke forlate klasserommet/lokalet.
- Elever som ikke skal delta, skal ha et alternativt pedagogisk opplegg. Anbefalingen er at dette er en aktivitet på datamaskin/nettbrett, slik at det ikke er åpenbart hvem som ikke deltar.

7.8 Besvarelse av spørreskjema

- Elevene svarer på spørreskjemaet ved å logge seg på med engangskoden de har fått utlevert.
- Det finnes fire språkvalg: bokmål, nynorsk, engelsk og nord-samisk. Eleven velger språk ved å trykke på det aktuelle språket under «Neste-knappen» (se bilde 1 under).
- Elever som ønsker det, kan få opplest spørsmålet (se bilde 2a og 2b under):
 - Da må man markere den teksten man ønsker opplest.
 - Det er viktig at de som skal bruke denne funksjonen bruker øretelefoner/ørepropper.
- Elevene kan hoppe over spørsmål de ikke ønsker å svare på, og slutte å svare hvis de ønsker det.
- Elevene bes om å trykke avslutt når de er ferdige med å svare.
- Til slutt i skjemaet får elevene informasjon om hvem de kan ta kontakt med hvis de ønsker noen å snakke med etter å ha gjennomført undersøkelsen (se Bilde 3).
- Engangskodene varer i 2 timer eller til eleven har trykket avslutt til sist i spørreskjemaet.

Bilde 1. Valg av språk:

BAKGRUNNSSPØRSMÅL

Er du gutt eller jente?

Gutt.

Jente.

Annet.

< > Neste

ungdata

Bokmål Nynorsk Engelsk Samisk

Bilde 2a. Opplesing av spørsmål – tekst markeres (NB! Elevene må bruke øretelefoner):

REAKSJONER HJEMME

Tenk på siste 12 månedene. Har dine foreldre/foresatte....

	Nei, aldri	Ja, en eller to ganger	Ja, tre ganger eller mer
... nektet deg å gå ut på fritiden?	☐	☐	☐
... sagt at de skammer seg over deg?	☐	☐	☐
... kalt deg for krenkende ting, f.eks. idiot, verdiløs, hore, homo?	☐	☐	☐
... truet med å kaste deg ut hjemmefra?	☐	☐	☐
... truet deg med vold?	☐	☐	☐

Bilde 2b. Aktiver opplesing av spørsmål ved å trykke på avspill på panelet i venstre hjørne i skjemaet:

Bilde 3. Informasjon til elevene sist i spørreskjemaet:

Du har nå svart på alle spørsmålene i undersøkelsen.

Ønsker du å snakke med en voksen etter at du har svart på spørsmålene?
Ta kontakt med helsesøster eller helsesykepleier på skolen din eller Helsestasjon for ungdom.

Du kan også ringe Kors på halsen på nummer 800 333 21 (åpent mandag-fredag kl. 14.00 – 22.00) eller Barnas alarmtelefon på nummer 116 111. Det er gratis å ringe fra mobil eller fasttelefon, og du er helt anonym. Synes du det er lettere å skrive ned tankene dine, kan du sende en melding på www.korspahalsen.no og få et personlig svar fra en voksen (som er frivillig i Røde Kors).

Vennligst klikk på "Avslutt".

 Avslutt

ungdata

Bokmål Nynorsk Engelsk Samisk

7.9 Melding om avsluttet undersøkelse

Når skolene er ferdige med datainnsamlingen, skal de melde om at undersøkelsen er avsluttet via en lenke som ligger i e-posten de har fått engangskodene i. Da vil kommunens ungdatoordinator få melding om dette pr. e-post.

8 Personvern

8.1 Barneskolen og ungdomsskolen: anonym datainnsamling

Datainnsamlingen til ungdatoundersøkelsene på **barneskolen** og **ungdomsskolen** gjennomføres som anonyme undersøkelser, og skal ikke meldes til Norsk senter for forskningsdata (NSD)/personvernombudet ved OsloMet.

For å sikre at en undersøkelse er anonym når man samler inn data, er det viktig hvor mange elever som har ulike kjennemerker (kjønn, klassetrinn og skoletilhørighet). For å unngå at vi samler inn data vi ikke har lov til, opererer NOVA med relativt strenge grenser for hva som regnes som anonymt. NOVA har i samråd med sitt personvernombud, NSD, lagt seg på en grense på at det skal være minst 10 ungdommer i hver «celle» når personidentifiserende opplysninger krysses med hverandre. Det betyr altså at det må være minst ti gutter og ti jenter i hver klasse i kommunen som skal gjennomføre undersøkelsen, for at de skal kunne ha med spørsmål om både kjønn og klassetrinn. Hvis en kommune ønsker å ha med skoletilhørighet krever dette videre at det da er minst ti gutter og ti jenter i hver klasse på hver skole. Her er det også mulig å slå sammen mindre skoler til større enheter for å oppnå dette.

8.2 Videregående skole: innsamling av indirekte personidentifiserbare opplysninger

I ungdatoundersøkelsene blant elever på videregående skole samles det inn opplysninger som i henhold til personvernforordningen **GDPR² defineres som personopplysninger**. Dette gjelder **opplysninger som indirekte kan knyttes til enkeltpersoner** som kjønn, klassetrinn og sted eller kombinasjonen av kjønn, klassetrinn, studieretning, eller andre opplysninger som skolekarakterer, landbakgrunn, bosituasjon, skoletilhørighet og hjemkommune.

Når det samles inn slike opplysninger kan det være mulig å indirekte identifisere én enkeltperson ut fra en besvarelse, men det vil nesten alltid kreve utstrakt lokal kjennskap. Det vil ikke være mulig å identifisere de fleste elevene som deltar i undersøkelsene på videregående skole på bakgrunn av de opplysningene som samles inn.

² General Data Protection Regulation (GDPR).

Når man samler inn personidentifiserbare opplysninger i en undersøkelse, må undersøkelsen godkjennes av NSD og OsloMets personvernombud, og det må utarbeides en personvern-konsekvensutredning (Data Protection Impact Assessment - DPIA). De som ønsker det, kan få tilsendt DPIAen til ungdataundersøkelsen ved å henvende seg til NOVA (ungdata@oslomet.no).

8.2.1 Konfidensialitet

Alle som deltar er sikret full konfidensialitet når det gjelder deres besvarelser. Det er bare forskere og rådgivere ved NOVA, forskere og rådgivere som NOVA samarbeider med, og personer som jobber med prosjektet i firmaet som registrerer de elektroniske besvarelsene (Rambøll), som har tilgang til de fullstendige dataene. Alle som behandler slike data har undertegnet en taushetserklæring, og har taushetsplikt.

8.2.2 Oppbevaring av data

Når en undersøkelse er ferdig oppbevares data på egen server i Tjenester for Sensitive Data (TSD). TSD oppfyller lovens strenge krav til behandling og lagring av sensitive forskningsdata og krever to-faktor autentisering. Kun noen få personer ved NOVA har tilgang til datasettene på TSD for analyse.

Ved nyttår fem år etter at undersøkelsen er gjennomført, anonymiseres materialet ved at alle opplysninger som indirekte kan bidra til å identifisere enkeltpersoner, blir slettet.

8.2.3 Unntak fra retten til innsyn, retting og sletting av opplysninger

I GDPR er det bestemt at den registrerte skal ha rett til å få innsyn i opplysninger om seg selv, samt rettet eller slettet. I Ungdata avvikes dette kravet, dette er gjort i samråd med NSD. Dette fordi man, som nevnt, må ha utstrakt lokal kunnskap for å kunne identifisere enkeltpersoner. Det er derfor ikke mulig å identifisere deltakere kun ut i fra en enkel henvendelse. Hvis det skulle ha vært mulig å identifisere enkeltpersoner ville NOVA være nødt til å samle inn ytterligere informasjon. Dette er ikke ønskelig i henhold til prinsippet om minimalisering av data.

Siden det er vesentlige utfordringer knyttet til om en enkeltperson med sikkerhet kan identifiseres i datasettet, og at den som henvender seg faktisk har deltatt i undersøkelsen, bortfaller rettighetene til innsyn, retting og sletting mv.³

9. Spørreskjema

Spørreskjemaet som brukes i Ungdata inneholder spørsmål om mange ulike temaer. Disse temaene er ment å dekke helheten i barn- og ungdoms liv, og dermed gi et bredt bilde av hvordan det er å være ung i Norge i dag.

Spørsmålene i spørreskjemaet er tilpasset de ulike aldersgruppene (skolenivåene).

For **barnetrinnet** består spørreskjemaet kun av et fast sett med obligatoriske spørsmål (grunnmodulen).

I undersøkelsene på **ungdomstrinnet og videregående skole** er skjemaet bygget opp av tre deler:

1. Grunnmodul: Et fast sett av spørsmål som stilles til alle ungdommer som deltar i Ungdataundersøkelsene.

³ Konkret gjelder det følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20), jf GDPR/personvernforordningen artikkel 11 (2). De som svarer på undersøkelsen blir informert om dette på forhånd.

2. Tilleggsmoduler: Kommuner og fylkeskommuner kan velge å ta med utdypende spørsmål om temaer fra Ungdatas faste temamoduler.
3. Egendefinerte spørsmål: Det er også mulig å lage egne spørsmål som er relevante for lokale forhold.

Det er mulig å velge tilsammen inntil 80 tilleggsspørsmål og egenkomponerte spørsmål. Med et slikt omfang vil grunnmodulen utgjøre om lag halvparten av spørsmålene i skjemaet. Det skal normalt ikke ta mer enn én skoletime for ungdommene å svare på undersøkelsen.

I forbindelse med spørreskjemarevisjonen av skjemaet som brukes i Ungdata i 2020-2022 ble antall spørsmål i grunnmodulen, og antall spørsmål man kan ha med fra tilleggsmoduler og egendefinerte spørsmål redusert. Dette ble gjort for at spørreskjemaene i Ungdata ikke skal være for omfattende å besvare for ungdommene. I 2017-2019 svarte i alt om lag halvparten av ungdommene som var med i Ungdata, at undersøkelsen var for lang ([A. Bakken.2019. Ungdata 2019. Nasjonale resultater](#)).

9.1 Tema i spørreskjema

Den obligatoriske delen av spørreskjemaet omhandler en rekke temaer som gjelder ungdoms liv og livssituasjon. Det er spørsmål om forholdet til foreldre og venner, om skolearbeid og trivsel, fritidsaktiviteter og mediebruk, utdanning og framtidsplaner, helse og levevaner, samt rusmiddelbruk og atferdsproblemer. De valgfrie spørsmålene er ordnet i tilsvarende temabolker, og er utdypende i forhold til spørsmålene i den obligatoriske delen. (Se mer om dette i Ungdata-spørreskjemaet for 2020-2022, skjemaet får kommunen/fylkeskommunen tilsendt fra KoRus).

9.2 Valg av spørsmål i samarbeid med KoRus

Valg av tilleggsspørsmål gjøres av kommunene og fylkeskommunene i samarbeid med KoRus.

9.2.1 Tilleggsmodul om selvskading

Tilleggsmodulene F5 og F6 om selvskading inneholder spørsmål som for mange ungdommer vil oppleves som spesielt sensitive. NOVA har satt som en forutsetning for å kunne velge disse to modulene, at kommunen/fylkeskommunen har etablert et samarbeid med RVTS eller et annet kompetansesenter på selvmords-/selvskadingsproblematikk. Hvis kommunen/fylkeskommunen ikke allerede har et slikt samarbeid, så kan KoRus i den aktuelle region kontaktes for å få vite hvordan man skal gå fram.

9.3 Sammenlikning av resultater lokalt, regionalt og nasjonalt

Alle ungdataundersøkelsene har et sett spørsmål som er obligatoriske. Det gjør det mulig å sammenligne resultater fra egen kommune med resultatene fra alle andre kommuner som gjennomfører undersøkelsen, og med tall for hele landet.

9.4 Tilgang til spørreskjemaene

Kommunen/fylkeskommunen får tilsendt en PDF-versjon av hele ungdataspørreskjemaet og skjemaet for Ungdata junior, fra KoRus. Spørreskjemaet som er valgt for den enkelte kommunes/fylkeskommunes undersøkelse, lastes ned fra Ungdataportalen.

10. Prislister for rapporter og egendefinerte spørsmål

	Kjøp av tilleggstjeneste. Betales av den enkelte virksomhet som bestiller tjenesten	Pris ekskl. mva
1	Kjøp av egendefinerte spørsmål, fra 1-10 spørsmål (uten rapport), pris per spørsmål	Kr 950
2	Kjøp av egendefinerte spørsmål, fra 11-30 spørsmål (uten rapport), pris per spørsmål	Kr 550
3	Kjøp av rapport for egendefinerte spørsmål, fra 1-10 spørsmål, pris per rapport	Kr 3 500
4	Kjøp av rapport for egendefinerte spørsmål, fra 11-30 spørsmål, pris per rapport	kr 5 500
5	Standardrapporter på skolenivå, pris per rapportsett	kr 6 700
6	Standardrapporter for sammenslåtte enheter, pris per rapportsett	kr 5 500
7	Standardrapporter for utvalgte grupper, pris per rapportsett	kr 5 500
8	Sammenlikningsrapporter, pris per rapport	kr 5 500
9	Andre rapporter, dvs. spesialrapporter og rapportvelger, må avtales spesielt med Rambøll	Må avtales

11. Bruksrett og utlevering av data

NOVA er eiere av opplysningene som samles inn og har ansvar for å forvalte opplysningene i tråd med formålet med undersøkelsen, og etter de retningslinjer som eventuelt er satt av personvernmyndighetene. NOVA har bruksrett til alle opplysninger som samles inn. Data fra undersøkelsen vil sammen med andre ungdataundersøkelser bli lagt inn i Den nasjonale ungdatabasen.

De regionale kompetansesentrene for rus har bruksrett til Ungdatabasen.

Kommunen/fylkeskommunen står fritt til å samarbeide med eksterne instanser for analyse av data og utforming av rapporter. Oppdragsgiver og andre instanser kan få tilgang til data fra Ungdatabasen etter søknad til NOVA. NOVA vil i slike tilfeller inngå en utleveringsavtale med søker, der det framgår hvilke data som skal utleveres, hvem som skal bruke data, hvordan dataene skal oppbevares og hva som er formålet med bruken av data. NOVA forbeholder seg retten til å fjerne eller grovkategorisere variabler før utlevering av data, dersom dette er nødvendig for å sikre at respondentenes anonymitet blir ivarettatt. Det er utformet et søknadskjema for dette formålet, som kan fås ved henvendelse til NOVA eller KoRus.

12. Offentliggjøring av resultater

Kommunen/fylkeskommunen står fritt til å avgjøre når og hvordan de vil formidle resultatene fra undersøkelsen. Rapportene NOVA leverer omfattes av Offentlighetslovens §3 om rett til innsyn.

NOVA vil normalt offentliggjøre resultater fra undersøkelsen og kommunens/fylkeskommunens nøkkeltallsrapport på [Lenke til Ungdata-nettsiden](#), tre måneder etter at datainnsamlingen er avsluttet, eventuelt på et annet tidspunkt dersom dette er avtalt mellom partene. I tillegg gjøres resultatene tilgjengelig i kartløsningen på Ungdatas nettsider.

NOVA og KoRus står fritt til å publisere resultater fra undersøkelsen tre måneder etter at datainnsamlingen er avsluttet. NOVA og KoRus har full rett til å publisere eller på andre måter offentliggjøre resultater fra prosjektet i de publikasjoner og medier som NOVA og KoRus ønsker.

I all publisering og offentliggjøring fra undersøkelsen skal resultatene være anonymisert. Ingen enkeltpersoner skal kunne gjenkjennes eller identifiseres.

13. Ungdata.no

Ungdata har en egen nettside – [Lenke til Ungdata-nettsiden](#) - der du finner mer informasjon om Ungdata, resultater, pågående forskningsprosjekter, og publikasjoner.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
27/20	Utvalg for oppvekst og omsorg	27.08.2020

Kulturskolen - lokal rammeplan

Henvising til lovverk:

Opplæringsloven § 13-6.

Vedlegg

1 Rammeplan Kåfjord kulturskole

Kommunedirektørens innstilling:

Utvalg for oppvekst og omsorg vedtar rammeplan for kulturskolen slik den foreligger.

Saksopplysninger:

Kåfjord kulturskole har ved begynnelsen av vårsemesteret 2019 arbeidet med å utvikle en lokal rammeplan med utgangspunkt i Mangfold og fordypning. Den lokale planen kan ses på som et tillegg med spesifisering av hvordan Kåfjord kulturskole skal drives. Rammeplanen vil i tillegg til å sikre kvaliteten, være med på øke forutsigbarheten og gjøre det mulig å arbeide med langsiktige mål og prosjekt i Kåfjord kulturskole. Planen er utarbeidet av ansatte ved Kåfjord kulturskole.

Kulturskolen skal gi opplæring av høy kvalitet i alle kreative fag med vekt på inkludering og tilpasning på individuelt nivå. Kulturskolen skal være en pådriver for samarbeid med institusjoner, foreninger og organisasjoner lokalt og regionalt. Kulturskolen skal også forberede de elevene som ønsker det til de studieforbereende utdanningsprogrammene musikk, dans og drama, samt studiespesialisering med formgivningsfag.

Vurdering:

Rammeplan for kulturskolen vil sikre at kulturskolen gir opplæring av høy kvalitet i alle kreative fag med vekt på inkludering og tilpasning på individuelt nivå. Kulturskolen skal være en pådriver for samarbeid med institusjoner, foreninger og organisasjoner lokalt og regionalt. Kulturskolen skal også forberede de elevene som ønsker det til de studieforberevende utdanningsprogrammene musikk, dans og drama, samt studiespesialisering med formgivningsfag.

Mangfold og fordypning i kulturskolen

Lokal rammeplan

Gáivuona suohkan
Kåfjord kommune
Kaivuonon komuuni

GÁIVUONA KULTURSKUVLA
Kåfjord kulturskole Kaivuonon kulttuurikoulu

NORSK KULTURSKOLERÅD

Forord

Norsk Kulturskoleråd utarbeidet i 2014 rammeplanen *Mangfold og fordypning* (Norsk kulturskoleråd, 2014) for kulturskoler. Ved å innføre denne på Kåfjord kulturskole ønsker man å øke den faglige og pedagogiske kvaliteten i kulturskolen.

Kåfjord kulturskole har ved begynnelsen av vårsemesteret 2019 arbeidet med å utvikle en lokal rammeplan med utgangspunkt i *Mangfold og fordypning*. Den lokale planen kan ses på som et tillegg med spesifisering av hvordan Kåfjord kulturskole skal drives.

Rammeplanen vil i tillegg til å sikre kvaliteten, være med på øke forutsigbarheten og gjøre det mulig å arbeide med langsiktige mål og prosjekt i Kåfjord kulturskole.

Planen er utarbeidet av ansatte ved Kåfjord kulturskole.

Innhold

Kapittel 1 - Kulturskolens samfunnsoppdrag	4
1.1 Oppdrag	4
1.2 Verdigrunnlag	4
1.3 Formål	4
1.4 Kulturskolens mål	5
1.4.1 Lokale mål	5
1.5 Kulturskolen som lokalt ressurscenter	5
1.5.1 Oppvekstsektor	6
1.5.2 Helsesektor	6
1.5.3 Lokale lag og foreninger	6
1.5.4 Regionalt	6
1.5.5 Annet	7
1.6 Kulturskolens fag	7
1.7 Organisering av opplæringen	7
Kapittel 2: Prinsipper og retningslinjer for opplæringen	8
Kapittel 3: Fagplanene	8
3.1 Lokale tillegg	9
Kapittel 4: Mal for kvalitetssikringssystem	9
4.1 Tiltak	9
Kilder	10

Kapittel 1 - Kulturskolens samfunnsoppdrag

1.1 Oppdrag

Kåfjord Kulturskole er forankret i Opplæringsloven § 13-6. Vi er medlem av Norsk Kulturskoleråd, - en interesse-, samarbeids- og utviklingsorganisasjon for kommuner som eier og driver kulturskolen.

Kåfjord kommune er skoleeier og har et overordnet ansvar for at innholdet i rammeplanen blir fulgt og gjennomført.

1.2 Verdigrunnlag

Kåfjord kommune har alltid vært- og er fortsatt- en flerkulturell kommune. Norsk, samisk og kvensk har levd side om side i lang tid, og i nyere tid har mangfoldet økt ytterligere, med innflyttere fra mange forskjellige kulturer. Dette gir store muligheter for kulturell utveksling og fordypning. Kåfjord kulturskole skal legge til rette for kultur møter og kulturutveksling med rot i den kontinuerlige lokale og historiske kulturutveksling, ofte gjengitt som "Tre-stammers-møte".

Kulturskolens arbeid bygger på et helhetlig syn på mennesket og ideen om at alle mennesker har formsans og uttrykksbehov som kan utvikles gjennom opplæring.

1.3 Formål

Kulturskolen skal gi opplæring av høy kvalitet i alle kreative fag med vekt på inkludering og tilpasning på individuelt nivå. Kulturskolen skal være en pådriver for samarbeid med institusjoner, foreninger og organisasjoner lokalt og regionalt.

Kulturskolen skal også forberede de elevene som ønsker det til de studieforbereende utdanningsprogrammene musikk, dans og drama, samt studiespesialisering med formgivningsfag.

1.4 Kulturskolens mål

Hentet fra *Mangfold og fordypning*:

Kulturskolen skal

- gi alle elever mulighet til å utvikle kunnskaper og ferdigheter i kunsthøgskolefag
- gi alle elever mulighet til å finne og formidle egne kunst- og kulturuttrykk
- styrke elevenes estetiske, sosiale og kulturelle kompetanse
- styrke elevenes evne til kritisk refleksjon og selvstendige valg
- gi fordypningsmuligheter som kan danne grunnlag for videregående og høyere utdanning innen kunst- og kulturfag
- i samarbeid med skoleverket bidra til et helhetlig kunst- og kulturfaglig tilbud til alle barn og unge
- som lokalt ressurscenter medvirke til å styrke kulturell kompetanse og utfoldelse
- i samarbeid med kulturlivet tilby kunst- og kulturfaglig støtte til opplæring og formidling til hele lokalsamfunnet

1.4.1 Lokale mål

Kåfjord kulturskole skal:

- Legge til rette for møteplasser og kulturarenaer for ungdom på tvers av bygder og kommunegrenser.
- Gi elevene innblikk i Kåfjords flerspråklige, lokale kulturer og tradisjoner.
- Være en aktiv arena for inkludering av barn og voksne

1.5 Kulturskolen som lokalt ressurscenter

Å være et lokalt ressurscenter betyr at vi, gjennom de ansatte i kulturskolen, skal medvirke til å styrke kompetanse og kulturell utfoldelse i Kåfjord kommune innenfor kulturskolens gitte rammer. Dette gjør vi ved å samarbeide med ulike aktører og instanser i kommunen. Et slikt samarbeid forutsetter likeverdige parter der alle kan gi og få.

1.5.1 Oppvekstsektor

Kåfjord kulturskole er et ressurscenter for skole, SFO, barnehage og voksenopplæring. Dette kan gjøres på flere arenaer og på ulike måter:

- Kurs for ansatte
- Arrangere musikk-/fortellerstund
- Delta på temadager/prosjekter
- Tilby kunst- og musikkterapi - individuelt eller i grupper.

1.5.2 Helsesektor

Kåfjord kulturskole er et ressurscenter for PU-tjenesten, barnevern, sosialtjenesten, flykningtjenesten, helsesøster, og eldreomsorg i kommunen. Dette kan gjøres på flere arenaer og på ulike måter:

- Tilby kunst- og musikkterapi - individuelt eller i grupper.
- Være med å arrangere kulturmøter i samarbeid med skole, flykningtjeneste og voksenopplæring.
- Arrangere sangstunder og små konserter for eldre på institusjoner.
- Tilrettelegge undervisning ved spesielle behov.

1.5.3 Lokale lag og foreninger

Med utgangspunkt i tilgjengelige lærerressurser støtter Kåfjord kulturskole opp om det frivillige kulturlivets aktiviteter.

Dette kan f.eks. gjøres ved at:

- Kulturskolen lærere stiller som veileder, akkompagnatører, produsenter, dirigent, instruktører, regissører, lyd- og lysteknikker m.m.
- Kulturskolen gir opplæring i korpsinstrumenter.

1.5.4 Regionalt

Kåfjord kulturskole skal være en pådriver for regionalt samarbeid. Vi skal jobbe for å:

- Videreutvikle KNSK-samarbeidet (Kåfjord, Nordreisa, Skjervøy og Kvæningen)

- Legge til rette for møteplasser/kurs/arrangementer for unge på tvers av kommunegrenser
- Regelmessig samarbeid og utviklingsarbeid med de andre kulturskolene i Nord-Troms.

1.5.5 Annet

Kåfjord kulturskole støtter opp og veileder voksne og unge som ønsker å delta på arenaer utenfor kulturskolens virke. Dette kan gjøres ved å:

- Administrere og arrangere UKM
- Nominere kandidater til Drømmestipendet
- Arrangere og delta på konserter, utstillinger og forestillinger
- Støtte opp og være en aktiv samarbeidspartner med DKS-ansvarlig i kommunen.

1.6 Kulturskolens fag

Kåfjord kulturskole gir undervisning i kreative og estetiske fag som musikk, scenekunst, sceneteknikk, visuell kunst og kulturproduksjon. Kulturskolen legger vekt på å ta i bruk digitale verktøy i sine aktiviteter. I tillegg arrangerer vi kortere kurs av ulik lengde innenfor andre fagfelt.

1.7 Organisering av opplæringen

Kåfjord kulturskole gjennomfører undervisning på dag-, ettermiddag- og kveldstid. Kåfjord kulturskole følger skoleruta for grunnskolen. Det gis undervisning til kåfjordinger i alle aldre, med et spesielt fokus på elever i grunnskolen og barnehage.

Elever i Kåfjord kulturskole har undervisning til faste tider i en ukeplan. I forbindelse med prosjekter omorganiseres undervisningen. Kulturskolen arbeider med utgangspunkt i et årshjul som tar opp i seg årstidens skiftninger, lokale arrangementer og tradisjoner.

Planen deler kulturskolens virksomhet inn i tre hovedprogrammer som er like viktige, men som har forskjellig formål:

Breddeprogram: Her er hovedmålet trivsel, kreativitet, utøverglede, læring, integrering og flerspråklighet. Programmet omfatter kurs og fagtilbud som er særlig egnet for gruppe- og ensembleundervisning.

Kjerneprogram: Fagspesifikk individuell- og gruppeundervisning (f.eks. instrumentundervisning eller kunstverksted).

Fordypningsprogram: Tilbud til elever med særlig interesse og forutsetninger for å jobbe med faget. Det stilles krav til høy og målrettet egeninnsats. Undervisningstilbudet skal motivere og legge grunnlag for videregående opplæring og høyere utdanning

Kapittel 2: Prinsipper og retningslinjer for opplæringen

“Kommunen som skoleeier har ansvaret for at kulturskolens tilbud følger nasjonale føringer gitt i rammeplanen. Kulturskolen skal inngå i kommunens plandokument og kan være en del av kommunens strategiplan både innen utdanning, kultur og helse.” (Norsk kulturskoleråd, 2014)

Kapittel 2 gjøres gjeldende i sin helhet, slik beskrevet i rammeplanen for kulturskolen *Mangfold og fordypning*.

Kapittel 3: Fagplanene

Kåfjord kulturskoles lokale fagplaner gjøres gjeldende slik beskrevet i kapittel 3 i rammeplanen *Mangfold og fordypning* med lokale tilpasninger.

3.1 Lokale tillegg

Kulturskolen har et *generasjonsperspektiv* og ønsker å gi tilbud til Kåfjord sine innbyggere i alle aldre. Kunst og kultur er grobunn for livskvalitet, lokal tilhørighet, identitet, fellesskap, deltakelse, dannelse og mening.

Kulturskolelæreren er kulturskolens viktigste ressurs. All undervisning tar utgangspunkt i lærerens kreative, estetiske og kulturelle fagkompetanse.

Språk:

Kulturskolen skal fremme norsk, samisk og kvensk gjennom sitt virke. Det skal legges til rette for at kulturskolens ansatte kan styrke sin språkkompetanse gjennom deltakelse i studier/videreutdanning, prosjekter og andre fagforypninger innenfor samisk og kvensk.

Det skal legges særlig vekt på å bevare de lokale dialektene.

Kapittel 4: Mal for kvalitetssikringssystem

“Arbeid med kvalitetsutvikling i kulturskolen har som mål å videreutvikle skoleslaget på alle målområdene i rammeplanen. Kontinuerlig og planmessig egenvurdering og refleksjon over egen praksis er forutsetninger i dette arbeidet.”

(Rammeplan for kulturskolen, *Mangfold og forypning*, kap.4., s.115)

4.1 Tiltak

- Opprette Fau/samarbeidsutvalg.
- Tilby utviklingssamtale mellom elev, lærer og foresatte.
- Bruke Norsk Kulturskoleråds veiledningsmateriell til analyse og refleksjon over egen praksis.

Kilder

Norsk kulturskoleråd. (2014). *Mangfold og fordypning*.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
28/20	Utvalg for oppvekst og omsorg	27.08.2020

Kåfjord kulturskole - vedtekter

Henvising til lovverk:

Opplæringsloven § 13-6

Vedlegg

1 Forslag til vedtekter Kåfjord kulturskole, 18.08.

Kommunedirektørens innstilling:

Vedtekter for Kåfjord kulturskole vedtas slik de foreligger.

Saksopplysninger:

Stortinget har i ved lov av 19.06.97 vedtatt at alle kommuner skal ha en musikk- og kulturskole jf. opplæringsloven § 13-6. Musikk- og kulturskoletilbud: *"Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet ellers. For krav om politiattest gjeld reglane i § 10-9."*

Vurdering:

Vedtekter for Kulturskolen må vedtas av kommunestyret etter å ha vært behandlet i det til enhver tid gjeldende fagutvalg.

Kåfjord kulturskole

Vedteker

Gáivuona suohkan
Kåfjord kommune
Kaivuonon komuuni

GÁIVUONA KULTURSKUVLA

Kåfjord kulturskole

Kaivuonon kulttuurikoulu

NORSK KULTURSKOLERÅD

§ 1. Eier

Kåfjord kulturskole eies og drives av Kåfjord kommune.

§ 2. Forankring

Stortinget har i ved lov av 19.06.97 vedtatt at alle kommuner skal ha en musikk- og kulturskole jf. opplæringsloven § 13-6. Musikk- og kulturskoletilbud:

“Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet ellers. For krav om politiattest gjeld reglane i § 10-9.”

§ 3. Formål

Kulturskolen i Kåfjord skal gi opplæring av høy kvalitet i alle kreative fag med vekt på inkludering og tilpasning på individuelt nivå. Kulturskolen gir opplæring i barnehage, for elever i grunnskolen og videregående, samt kurs og arrangementer for voksne og eldre i kommunen. Kulturskolen skal være en pådriver for samarbeid med institusjoner, foreninger og organisasjoner lokalt og regionalt. Kulturskolen skal også forberede de elevene som ønsker det til de studieforberedende utdanningsprogrammene musikk, dans og drama, samt studiespesialisering med formgivningsfag.

§ 4. Forvaltning av kulturskolen

- Samarbeidsutvalg, bestående av minst én foreldre fra de tre ulike skolekretsene, rektor og representant for de ansatte i kulturskolen og politiske representanter.
- Foreldremøter avholdes hver høst ved behov.
- Kulturskolen skal ha seks planleggingsdager hvert skoleår.

§ 5. Organisering av undervisningen

- Undervisning og organisering knyttes til de ressurser som til enhver tid er tildelt.
- Undervisningen følger samme skolerute som kommunens grunnskole.
- Kåfjord kulturskole gjennomfører som hovedregel undervisning på dag-, ettermiddag- og kveldstid. Elever i kulturskolen har undervisning til faste tider i en ukeplan, ved kulturskolens to lokaler i Olderdalen og Mandalen.
- Tidspunkt på individuell undervisning avtales mellom lærer og foreldre. Tidspunkt på undervisning i større grupper bør så langt det er mulig tilpasses slik at elever fra hele kommunen har et reelt

tilbud. Gruppetilbud bør i stor grad tilpasses slik at elever kan benytte skolebuss etter skoletid. På grunn av elevgrunnlag er det naturlig at noen tilbud gis kun på én lokalitet.

- Ukentlig undervisningstid pr. elev i én-til-én undervisning i instrumentopplæring er 30 minutter. Gruppeundervisning i musikk, teater og visuelle fag vil variere mellom 30 min. – 120 min.
- Hver lærer plikter å organisere undervisningen til det beste for elevene og se til at alle får utviklet kunnskaper og ferdigheter både i individuell og i gruppesammenheng.

§ 6. Påmelding til kulturskoletilbud

- Påmelding til kulturskolen gjøres via kommunens nettsider, med løpende opptak ved tilgjengelige plasser. Venteliste opprettes ved behov.
- Elevplassen beholdes inntil den sies opp skriftlig via avmeldingsskjema ved kommunens nettsider, med frist 01. juni for høstsemester og 01. desember for vårsemester. Dersom skriftlig oppsigelse ikke er levert innen fristen vil kulturskolen kunne fakturere for neste semester.
- Informasjon om kulturskolens tilbud og ledige plasser finnes på kommunens nettsider.
- Rektor er ansvarlig for saksbehandlingen i forbindelse med påmelding.

§ 7. Finansiering av skolen

Skolens drift finansieres med kommunale midler, og foreldrebetaling. Prosjekter kulturskolen er ansvarlig for vil også kunne være eksternt finansiert.

§ 8. Foreldrebetaling

Kommunestyret fastsetter satser for foreldrebetaling.

- Pr. august 2020 er avgiften 750 kr pr. semester.
- Det gis søskenmoderasjon der søsken betaler 450 kr pr. semester. Det samme gjelder hvis én elev deltar på flere tilbud.
- Kommunen er ansvarlig for å sende ut faktura to ganger pr. skoleår.
- Foreldrebetalingen skal dekke 34 undervisningstimer pr. skoleår. Om antallet undervisningstimer på et år blir mindre enn 34 timer, som følge av lærers fravær, gis rett til refusjon av deler av foreldrebetalingen.
- Stort bortfall av timer som følge av langvarig sykdom hos elev, kan gi rett til reduksjon på foreldrebetaling etter søknad.
- Bortfall av timer ved elevs fravær gir ellers ikke rett til avkortet foreldrebetaling.

§ 9. Utstyr

- Kulturskolen holder utstyr til undervisningstimer i alle de ulike fagområdene ved kulturskolens lokaler.
- Elever bør selv skaffe til veie egnet utstyr/instrumenter for egenøving hjemme. I særskilte tilfeller kan kulturskolen låne ut utstyr i kortere perioder, mot utstyrskontrakt.

§ 10. Retningslinjer for elever og foresatte i kulturskolen

1. Elevene plikter å møte presis og forberedt til undervisningstimene. Sykdom og annen grunn til fravær skal varsles til elevens lærer på forhånd. Elever kan ikke få timer de ikke har møtt opp til tilbake.
2. Ved gjentatte fravær uten beskjed, eller av disiplinære grunner, risikerer eleven å miste elevplassen.
3. Dersom et av kulturskolens instrumenter/utstyr blir påført skade, rapporteres dette straks til kulturskolerektor. Dersom skaden skyldes skjødesløs behandling må eleven selv betale reparasjon. Kulturskolerektor avgjør dette.
4. Foresatte plikter å sette seg inn i informasjon fra kulturskolens ansatte. Dette forutsetter at kulturskolen til enhver tid har oppdatert kontaktinformasjon om elever, og foresatte må melde om endringer i dette til kulturskolens rektor.

§ 11. Endring av vedtektene

Endring av vedtektene må vedtas av kommunestyret etter å ha vært behandlet i det til enhver tid gjeldende fagutvalg.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
29/20	Utvalg for oppvekst og omsorg	27.08.2020

Orientering angående organisering og tilbud ved Kåfjord kulturskole

Henvising til lovverk:

Opplæringslovens 13-6

Vedlegg:

- 1 Orientering ang. Kåfjord kulturskoles organisering og tilbud - August - 2020
- 2 Utgifter til husleie for Kåfjord kulturskole

Kommunedirektørens innstilling:

Saken tas til orientering.

Saksopplysninger:

Utvalg for oppvekst om omsorg har bedt om sak som omhandler organisering av kulturskolen. Saksutredningen viser hvordan kulturskolen organiserer seg pr i dag, kulturskolens vurdering og kostnader ved leie av lokaler.

Vurdering:

Orientering angående organisering og tilbud ved Kåfjord kulturskole

Kulturskolens organisering

Kulturskolen har 2,2 årsverk – fordelt på 4 faste stillinger (ca. 2 vikarer pr. i dag). I tillegg har vi to prosjektstillinger tilsvarende 50% som finansieres av eksterne midler.

Opplæring innen de estetiske fagene foregår i kulturskolens lokaler ved Kultursenteret i Olderdalen, samt i et eget kulturskolerom i kjelleren ved Senter for Nordlige folk i Manddalen, og på musikkrommet ved Manddalen skole.

Undervisningen foregår mandag – torsdag, fra 10:00 – 20:00, - se egen timeplan under (pr. august -20, endringer vil kunne forekomme).

Timeplan - Høst 2020

Grønt betyr ledig plass – Rødt betyr at tilbudet er fullt

Tidspunkt	Mandag			Tirsdag		Onsdag			Torsdag
	Olderdalen	Birtavarre	Mannaldalen	Olderdalen	Mannaldalen	Olderdalen	Mannaldalen		
10:00 - 10:15									Siw kontordag
10:15 - 10:30				Kvensk språkdusj Olderdalen		Musikkbarnehage (Birtavarre partallsuger)			
10:30 - 10:45									Eline prosjekttag "Däppego"
10:45 - 11:00									
11:00 - 11:15				Gledessprederne (partallsuger)					
11:15 - 11:30									
11:30 - 11:45									
11:45 - 12:00									
12:00 - 12:15									
12:15 - 12:30									
12:30 - 12:45									
12:45 - 13:00									
13:00 - 13:15				Kvensk språkdusj Birtavarre					Kvensk språkdusj Mannaldalen
13:15 - 13:30									
13:30 - 13:45					Musikk- barnehage				
13:45 - 14:00									
14:00 - 14:15			Kunst- verksted 5.-10. trinn						
14:15 - 14:30	Spille- elever			Kunst- verksted 3.-7. trinn		Lyd & lys 5.-10. trinn		Spille- elever	Spille- elever Piano Orgel Keyboard
14:30 - 14:45					Musikk- verksted 1.-2. trinn				
14:45 - 15:00	Piano								
15:00 - 15:15		Stoahkanmiella/ Lek & leven 1.-4. trinn							
15:15 - 15:30									
15:30 - 15:45									
15:45 - 16:00									
16:00 - 16:15									
16:15 - 16:30	Ledig spilletime			Kunst- verksted 1.-2. trinn					
16:30 - 16:45									
16:45 - 17:00									
17:00 - 17:15									
17:15 - 17:30									
17:30 - 17:45									
17:45 - 18:00									
18:00 - 18:15									
18:15 - 18:30				Kunst- verksted for voksne (8-ukerskurs)					
18:30 - 18:45					Koreving Kåfjordkoret				
18:45 - 19:00									
19:00 - 19:15									
19:15 - 19:30									
19:30 - 19:45									
19:45 - 20:00									

Kulturskolen følger Norsk kulturskoleråds rammeplan, samt lokal rammeplan for Kåfjord kulturskole (vedtatt våren 2019).

Breddeprogrammet vårt består av musikkbarnehage, musikk- og kunstverkstedtilbud til Gledessprederne, introduksjonskurs innen musikk- og kunstverksted (periodisert), introduksjonskurs i kunstverksted for voksne, dirigenttjenester knyttet til Kåfjordkoret, og UKM (Ung Kultur Møtes). I breddeprogrammet søker kulturskolen samarbeid med aktuelle instanser som f. eks. grunnskoler, flyktningtjenesten, Giellasiida, Senter for nordlige folk, helsetunet med flere, og ønsker å være en bidragsyter innenfor våre fag.

Dette året har kulturskolen hatt to prosjekter finansiert av eksterne midler, som inngår i breddeprogrammet. "*Kvensk språkduj for barnehagene i Kåfjord*" gir et innblikk i kvensk språk og kultur for barnehagebarn i hele kommunen. "*Dáppego?/Tääleköö?/Her?/Here?*" har som mål å fremme bevisstgjøring rundt lokal historie og fornorskning, blant annet gjennom å utvikle en applikasjon der samisk språk er et fokusområde.

Kjerneprogrammet er vår hovedvirksomhet, og består av opplæring i estetiske fag som musikk, drama og teater, sceneteknikk og visuell kunst. Tilbudene våre vil nødvendigvis kunne endres noe fra år til år, og tar utgangspunkt i lærerressurser og elevgrunnlag. Kulturskolen tar imidlertid sikte på å tilby fast undervisning i disse kunstfagene hvert skoleår.

Vi tilbyr *instrumentopplæring i piano, orgel, gitar, ukulele, tromme, samt blåseinstrumenter*, som gis ved lokaler i Manndalen og i Olderdalen. Opplæringen gis i hovedsak enkeltvis til elever i grunnskolen, men små samspillgrupper forekommer også der det er hensiktsmessig.

Drama og teaterfaget representeres gjennom tilbudet *Stoahkanmiella/Lek og leven*, i samarbeid med Giellasiida. Dette tilbudet har til nå blitt gitt elever ved 1.- 4. trinn i Manndalen, og vil fra høsten 2020 utvides med grupper både i Birtavarre (forutsatt lokaler) og i Olderdalen.

Lyd & lys er et tilbud innenfor sceneteknikk for 5.-10.trinn. Pr. høst 2020 foregår dette i Olderdalen, men vi er forespeilet et samarbeid med Senter for nordlige folk ang. kurs innenfor faget, og det vil kunne komme kurs/workshop også i helger for flere interessenter.

Opplæring i *visuell kunst* gis ved lokaler både i Olderdalen og i Manndalen, og vi har kunstverkstedgrupper til alle elevene i grunnskolen, samt periodekurs for voksne deltakere.

Kulturskolen har pr. i dag ikke et eget **fordypningsprogram**, men tilbyr tilpasset opplæring til elever der det er behov og ønskelig med mer omfattende undervisning. Dette innebærer ekstraopplæring i forbindelse med opptak til videregående skole, arbeid med UKM, samt enkeltvis oppfølging av elever ved eksterne tilbud som f.eks. mesterskap, konkurranser o.l.

Elevgrunnlag

Høsten 2020 har vi ca. 50 elever, fordelt på omkring 63 plasser, med forbehold om endringer ved oppstart. Vi har noen ledige plasser, spesielt på gruppeundervisning. I tillegg kommer Kåfjordkoret, barnehagebarn og Gledessprederne som har et fast opplegg hos oss.

Vi har god spredning på elevene, – 21 i Olderdalen (samt fra ytre deler), 19 fra Manndalen, 5 fra Indre Kåfjord. Voksne fra hele regionen kommer også til våre undervisningssteder for kursvirksomhet.

Musikkbarnehage tilbys til alle barnehagebarn i kommunen. Kjerneundervisningen legges opp slik at flest mulig har mulighet til å delta, og vi forsøker å være fleksible når det gjelder tidspunkt.

Evt. omlegging av undervisning

- Kulturskolen ønsker samarbeid med skolene og barnehagene! Vi ønsker å være et ressurscenter knyttet til våre fag, og ønsker å holde kurs/workshops i forbindelse med fagdager for lærere. I tillegg kan vi være behjelpelig med veiledning/undervisning når det gjelder prosjekter. Dette forutsetter forespørsel i god tid slik at det er rom for planlegging, samt at det er ressurser tilgjengelig. Vi ønsker oss et nettverk knyttet til kommunens lærere, slik at de kjenner til våre tilbud og derfor kan videreformidle dette til aktuelle elever eller evt. delta på kurs selv.
- Kulturskolen har god erfaring med å arrangere "*Kunstens uke*", der skolene kommer til våre lokaler i Olderdalen og får delta på et opplegg knyttet til kunstfag. Dette ønsker vi å videreutvikle, da vi ser at vi på denne måten formidler kunstuttrykk til alle elever og dessuten sikrer økt rekruttering til kulturskolens øvrige tilbud. Høsten -20 planla vi opprinnelig en "Åpen kulturskoledag", men på grunn av Covid-19 vil vi nødvendigvis måtte endre planene.
- Kulturskolens ansatte fremmer viktigheten av å ha egne lokaler til kulturskoledrift. Kulturskolen representerer noe annet enn ordinær skole, - de estetiske fagene preges av en egenart som det er viktig å forsterke og beholde. Egne lokaler med spesialrom gir oss mulighet til å tilby en rekke ulike fag og utvikle tverrfaglige samarbeid. Dette bidrar til å fremme motivasjon og mestring hos elevene gjennom visninger/utstillinger, samt å sikre en arena der det utvikles vennskap på tvers av klassetrinn og bygdetilhørighet. Gode læringsrom er en forutsetning for læring, og kulturskolen er opptatt av å skape innbydende og estetiske rom som gir skaperlyst!
- I rammeplanen er det nedfelt at vi skal være et møtested mellom bygder og vi ønsker å bidra til samhold og inkludering. Vi er redde for å miste elever dersom kulturskoledriften legges inn i skolene, - kulturskolen står i fare for å bli oppfattet som "mer skole". Å bidra til å skape mestring hos elever som sliter med motivasjonen for ordinær skole er viktig for oss. Kulturskolen vil måtte underordne seg skolenes daglige drift, struktur og romdeling, og dette vil nødvendigvis også prege undervisningen som blir gitt.
- Det er viktig å ha gode undervisningslokaler, som kun brukes av kulturskolen, der disse er egnet for de estetiske fagene. Å ha en egen utstyrsark i egne lokaler sparer oss for mye planlegging, samdrift og vedlikehold av utstyr, samt kjøring og frakting. Vår erfaring er at spesialrom i stor grad blir utfaset og omgjort på skolene, og derfor er det særdeles viktig å ha et ressurscenter der disse er ivaretatt for å sikre en god og forsvarlig opplæring innen estetiske fag. Vi ser for oss å videreutvikle våre lokaler slik at vi i enda større grad kan tilby opplæring innen flere felt, - eksempelvis keramikk, sløyd/duodji i harde materialer, tekstil, samspill i band og dans.

- Å ha egnede lokaler for kulturskoledrift sikrer de ansatte et felles arbeidssted. Dette er viktig for samarbeid lærere imellom og med andre instanser, fagutvikling, sikkerhet, samt sosialt samhold. Kulturskolelærere har nedfelt tid i arbeidsplanen til utøvende kunstnerisk virksomhet, - noe som forutsetter godt utstyr, egnede lokaler, og rom for samarbeid. Vi gjør hverandre god gjennom samspill, innovasjon og utvikling, noe som igjen kommer elevene til gode. I tillegg spiser kjøring mellom undervisningssteder opp store deler av undervisningsressurser, samt at det er en stor belastning for de ansatte.
- Å sikre kulturskolen i Kåfjord gode undervisningslokaler og ressurser vil sørge for en forsvarlig og faglig forankret opplæring, og vil ivareta den lange tradisjonen og det gode renomméet som kommunen etter hvert har opparbeidet seg gjennom å satse på et godt kulturskoletilbud.

Vedtekter

Kulturskolen har med utgangspunkt i lokal rammeplan, utarbeidet et forslag til vedtekter som legges frem 27.08.

På vegne av kulturskolens ansatte,

Siw Helene Adolfsen, kulturskolerektor, 18.08.2020

Utgifter til husleie for Kåfjord kulturskole

Samlede utgifter til husleie i 2019: 322 700,-

Utgifter til husleie hittil i 2020: 249 900,-

Prognose for 2020: 325 092,-

Kulturskolen leier følgende lokaler:

- Senter for Nordlige folk AS, kostnader pr måned: 1979,-
- Kultursenteret Olderdalen, kostnader pr måned: 25 112,-

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
30/20	Utvalg for oppvekst og omsorg	27.08.2020

TILSTANDSRAPPORT BARNEVERNET 2019/2020

Henvising til lovverk:

Vedlegg

1 Tilstandsrapport 2019-2020 (2)

Kommunedirektørens innstilling:

Tilstandsrapporten 2019/2020 tas til orientering

Saksopplysninger:

Per i dag er det ikke et lovkrav om årlig tilstandsrapportering til kommunestyret, men vil tre i kraft fra 2021.

Vurdering:

Tilstandsrapport 2019/2020

Kåfjord kommune

Barneverntjenesten

Innhold

Mal for tilstandsrapport	1
Tittel	2
1. Oppsummering	2
2. Om barnevern	2
3. Presentasjon av virksomheten	2
4. Temaområder	2
4.1 Bakgrunnsinformasjon/demografi	3
4.2 Meldinger	3
4.3 Undersøkelser	3
4.4 Tiltak	3
4.5 Fosterhjem	3
4.6 Ettervern	3
4.7 Kvalitet	3
4.8 Bemanning og kompetanse	3
4.9 Økonomi	3
5. Samarbeid med andre sektorer	3
5.1 Forebyggende arbeid	3
6. Utfordringsbildet	3
7. Innsatsområder og tiltak	4

Tilstandsrapport

Barneverntjenesten, Kåfjord kommune
2019

1. Oppsummering

Fremover er barnevernreformen som trår i kraft i 2022 et viktig arbeid for tjenesten. Det vil også være viktig med kompetanseheving for å møte både økte krav som følge av barnevernreformen samt i forhold til tiltak rettet mot barn og familier.

Barneverntjenesten i Kåfjord har hatt utfordringer i forhold til personalmangel den siste tiden og arbeid med blant annet digitalisering og internkontroll har vært satt på vent, dermed er dette områder som må fokuseres på.

2. Om barnevern

I Norge er omsorg og oppdragelse av barn i første rekke foreldrenes ansvar. Men noen ganger kan foreldre trenge hjelp til å ta vare på barnet sitt. Foreldre kan ha behov for hjelp i korte eller lengre perioder fordi de selv er i en vanskelig livssituasjon. De klarer kanskje ikke alene å gi barnet den omsorg og trygghet det har behov for. Da har barnevernet et ansvar for å hjelpe til.

Barnevernet skal være en garanti for at alle barn og unge sikres omsorg, trygghet og utviklingsmuligheter. Barnevernets ansvar og arbeidsoppgaver finner vi i barnevernloven (Lov av 17. juli 1992 nr. 100).

Barnevernets arbeid er en blanding av støtte og kontroll. Det skal gi hjelp og støtte for at hjemmet skal kunne makte sitt oppdrageransvar, men det har også plikt til å gripe inn hvis dette ikke nytter. (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barnevernet---til-barnets-beste/id87701/>)

Ansvar for barnevern i Norge er delt mellom stat og kommune.

Det statlige barnevernet er delt inn i Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat), som består av fem regionale barnevernmyndigheter og en sentral barnevernmyndighet og fagdirektorat, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).

Bufetat har ansvar for:

- Etablering og drift av institusjoner
- Godkjenning av private og kommunale institusjoner som benyttes etter barnevernloven
- Bistå barneverntjenesten i kommunene med plassering av barn utenfor hjemmet
- Bistå kommunene med rekruttering og formidling av fosterhjem
- Ansvar for at fosterhjemmene får opplæring og veiledning.

Fagdirektoratet (Bufdir) har ansvar for:

- Lovtolkninger
- Bestilling og formidling av forskning og kunnskapsopsummeringer

- Utarbeidelse av faglige veiledere og retningslinjer
- Klageinstans i saker om godkjenning av private og kommunale institusjoner.

Alle kommuner skal ha en barneverntjeneste som utfører det daglige arbeidet etter barnevernloven. Barneverntjenesten har ansvar for:

- Det forebyggende arbeidet
- Utrede saker og gjennomføre en undersøkelse, jf. barnevernloven § 4-3, herunder å innhente sakkyndige utredninger i den grad det er behov for det.
- Hjelpetiltak i hjemmet
- Plassering av barn utenfor hjemmet skjer enten ved at kommunen selv treffer vedtak (frivillige tiltak), eller ved at kommunen fremmer sak for fylkesnemnda (tvangstiltak).
- Oppfølging av barn plassert utenfor hjemmet
- Godkjenning av fosterhjem

3. Presentasjon av virksomheten

Barneverntjenesten i Kåfjord kommune ligger under oppvekstavdelingen. Barneverntjenesten består av barnevernleder og 2,5 saksbehandlere, totalt 3,5 årsverk. Fylkesmannen i Troms og Finnmark har de siste årene, også i 2020, finansiert 1,5 av stillingene.

Barnevernleders nærmeste leder er kommunalsjef for oppvekst. Barnevernlederne i Kåfjord, på Skjervøy og i Nordreisa organiserte under koronapandemien et barnevernledernetverk som gjennomfører digitale møter ukentlig. Møtene består av drøftinger av sak, lovverk, rutiner og annet, samt planlegging av felles kompetanseheving. Planen er at ledernetverket skal bestå også etter «koronatiden», mulig med mindre hyppige møter. Barneverntjenestene i Kåfjord, Nordreisa, Skjervøy og Karlsøy inngår i læringsnettverk sammen og har hatt felles fagdager.

Fra 1.1.2019 ble det innført krav om at alle kommuner skal ha en forsvarlig akuttberedskap hele døgnet. Kåfjord, Nordreisa, Kvæningen og Skjervøy inngikk et vertskommunesamarbeid om akuttberedskap med Nordreisa som vertskommune. Kvæningen trakk seg ut av samarbeidet 31.12.19. I akuttberedskapen er det ansatte i barneverntjenesten som har telefonvakt i en uke om gangen. I tillegg er det satt inn bakvakt i høytider og på sommeren når festivalene i Nord-Troms arrangeres.

4. Temaområder

4.1 Bakgrunnsinformasjon/demografi

I 4. kvartal 2019 hadde Kåfjord kommune 2071 innbyggere. Av disse var 369 mellom 0-19 år.

4.2 Meldinger

2018: 18

2019: 27

Barneverntjenesten mottar flere bekymringsmeldinger generelt, samtidig er noe av grunnen til at antall meldinger har økt en endring på hvordan meldinger skal registreres. Tidligere skulle en melding i aktiv sak ikke registreres som melding med mindre den hadde nye opplysninger som skulle

undersøkes. I dag skal alle bekymringsmeldinger registreres som melding, også om de blir henlagt fordi informasjonen er kjent fra tidligere.

4.3 Undersøkelser

2018: 14

2019: 18

På grunn av endring i forhold til registrering av bekymringsmeldinger vil det også være en større andel av meldingene som blir henlagt og ikke fører til undersøkelse.

4.4 Tiltak

2018: 12

2019: 15

4.5 Fosterhjem

2018: 0

2019: 0

Akutt plasseringer:

2018: 3

2019: 0

4.6 Ettervern

Når barn som har tiltak fra barneverntjenesten fyller 18 år kan tiltak forlenges til de fyller 23 år (lovendring kommer, ettervern frem til 25 år). I Kåfjord har det opp gjennom årene vært noen barn som har mottatt ettervern, men de siste tre årene har tallet vært null. Barneverntjenesten har få barn som mottar tiltak rett før de fyller 18, dermed blir det gitt få tilbud om hjelpetiltak ut over 18 år. Barneverntjenesten har som mål å tilby ettervern til alle i målgruppen.

4.7 Kvalitet

Rapportering for siste halvår 2019 viste lovbrudd i forhold til tilsyn hos barn i fosterhjem, ingen fristbrudd på meldinger og fristbrudd i 36 % av undersøkelsene. Ingen barn manglet tiltaksplan. Rapportering for første halvår 2020 viser ingen lovbrudd og alle barn i tiltak har tiltaksplan.

4.8 Bemanning og kompetanse

Tjenesten har som nevnt 3,5 ansatte. Barnevernleder og én saksbehandler er utdannet barnevernpedagog. Saksbehandler er nå i foreldrepermisjon og har vikar som også er utdannet barnevernpedagog. En saksbehandler i 100 % stilling er utdannet sosionom og saksbehandler i 50 % stilling er utdannet barnehagelærer.

Ansatte i tjenesten har ulike kurs av kortere varighet, f.eks. Vivat førstehjelp ved selvmordsfare og Sara V3 (Vurdering av risiko for partnervold). Barnevernleder er sertifisert veileder i ICDP og COS-P, begge disse er foreldreveiledningsprogrammer.

Barneverntjenesten har også sagt ja til å delta i fagnettverket "Et samisk barnevern". Formålet med nettverket er å skape et samisk barnevern for samiske barn, herunder økt bevissthet om samiske barns rettigheter.

4.9 Økonomi

Barneverntjenesten holder seg innenfor det totale budsjettet. Budsjettet er delt i tre deler: administrasjon, barn i familie og barn utenfor familie. Det må budsjetteres med midler for barn utenfor familie selv om tjenesten per nå ikke har barn under omsorg. Også "Barn i familie" kan variere mye fra år til år, dette kommer an på hvilke tiltak tjenesten har ovenfor det enkelte barn.

5. Samarbeid med andre sektorer

Barneverntjenesten samarbeider med mange instanser på ulike måter. I undersøkelsessaker gjøres det alltid en vurdering av om det skal innhentes opplysninger om barnet og familien og hvem det eventuelt skal innhentes fra. I de aller fleste undersøkelser innhentes det opplysninger. Dersom barnet eller andre i familien har oppfølging fra andre instanser, f.eks. BUP, kommunepsykolog eller helsestasjon gjøres det en vurdering av om det skal inngås et samarbeid. Vurderingen består av å finne ut om et samarbeid vil være til barnets beste og hva samarbeidet eventuelt skal bestå av. Som hovedregel innhentes det alltid informasjon fra barnehage/skole, helsestasjon og tannhelsetjeneste. Det innhentes informasjon fra andre instanser basert på innholdet i bekymringsmeldingen og hvem som ellers følger opp barnet og familien. I de fleste undersøkelsessaker innhentes det samtykke før barneverntjenesten innhenter opplysninger.

Når barneverntjenesten er inne med samtykkebaserte tiltak må foreldre og barn som er gamle nok til det samtykke til at samarbeid iverksettes. Samarbeid i en tiltakssak kan være i form av ansvarsgruppe, utveksling av informasjon, felles møter eller andre ting som er formålstjenlig for det aktuelle barnet.

Barneverntjenesten deltar i Kåfjord kommunes tverrfaglige samarbeid omkring psykisk helse blant barn og unge, herunder styringsgruppe, tverrfaglig drøftingsforum for barn og unge og arbeidsgruppe rusforebygging. Tjenesten deltar også i skolehelseteam på Olderdalen skole og Indre Kåfjord barne- og ungdomsskole, samt i barnehagehelseteam.

Barneverntjenesten tilbyr skoler og barnehager å komme på foreldremøter, personalmøter og i barnegruppene for å snakke om tjenestens arbeid eller andre relevante tema.

Instansene barneverntjenesten samarbeider mest med er skoler, barnehager, helsestasjon, kommunepsykolog, PPT, BUP, tannhelsetjeneste og politi.

5.1 Forebyggende arbeid

Barneverntjenesten jobber forebyggende både direkte i sak og ut mot hele barnebefolkningen. Tjenesten har lav terskel for å iverksette samtykkebaserte hjelpetiltak. Deltakelse i tverrfaglige fora er også forebyggende.

I forslaget til ny barnevernlov foreslår departementet å lovfeste et krav om at kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens arbeid for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer. Dette vil være et viktig verktøy for å sikre forpliktelse til og systematisk innsats for å legge til rette for helhetlige tjenester til barn og unge. Departementet foreslår at planen skal inneholde en beskrivelse av overordnede mål og strategier for det helhetlige tjenestetilbudet, hvordan ansvaret skal fordeles mellom etatene, hvordan oppgaveløsningen skal organiseres og hvordan ulike etater skal samarbeide. I Kåfjord ligger forholdene nå godt til rette for en slik plan, særlig med tanke på prosjektstillingen

6. Utfordringsbildet

Internkontroll og rutinehåndbok er viktige verktøy for saksbehandlere så vel som leder for å sikre at lovkrav overholdes og at det er jevn fremdrift i saker. Internkontroll og rutiner må oppdateres jevnlig og brukes ofte. På grunn av personalsituasjonen har dette vært nedprioritert de siste årene, dermed henger barneverntjenesten etter for å få dette oppdatert og på plass.

Nye IT-løsninger og digitalisering er aktuelt også innenfor barnevernfeltet. Det skjer mye på området og det er mye å sette seg inn i, blant annet DigiBarnevern, Nasjonal portal for bekymringsmeldinger og digitalt arkiv. Barneverntjenesten i Kåfjord henger etter på dette da personalsituasjonen de siste par årene ikke har gitt rom for å sette seg godt nok inn i dette, blant annet mangler vi system for å scanne bekymringsmeldinger og andre innkommende dokumenter til fagsystemet, noe majoriteten av barneverntjenester i Norge har på plass.

Barnevernreformen trer i kraft fra 2022. Målet med reformen er at kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging, yte bedre tilpasset hjelp, ivareta rettssikkerheten ovenfor barn og foreldre, samt effektivisere ressursbruk og oppgaveløsning. Kommunene vil få økt økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem og høyere egenandel for statlige barneverntiltak. Kommunene får også et økt faglig ansvar, blant annet gjennom et helhetlig ansvar for oppfølging og veiledning av fosterhjem. Endringene skal samlet sett gi et bedre barnevern, slik at flest mulig barn kan få tilpasset hjelp innenfor de ressursene barnevernet og kommunen til enhver tid disponerer. Endringene vil også gi kommunene sterkere insentiver til å jobbe forebyggende. Økt økonomisk ansvar vil bli kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet.

En annen utfordring er tiltak. I en stor andel av tiltakssakene er veiledning et av tiltakene. Det finnes flere ulike typer veiledning som ansatte kan kurses og sertifiseres innenfor, de ulike programmene går på barnets alder og hvilke utfordringer som finnes i familien. Det statlige barnevernet har flere veiledningstiltak som kan "bestilles" av kommunene, blant annet MST og FFT. I større barneverntjenester er det ofte egne tiltaksteam der de ansatte har kompetanse på ulike veiledningsmetoder. Kåfjord og flere andre små kommuner ligger for langt unna for å få tilbud fra Bufetat og det er utfordrende med egne tiltaksteam i små barneverntjenester. Dermed er barneverntjenesten avhengig av at saksbehandlere selv kan fungere som tiltak, noe som først og fremst krever en grundig vurdering av hvilke veiledningsmetoder som trengs og deretter kompetanseheving. Det har ikke vært rom for å sende ansatte på slik type opplæring de siste par årene, men det merkes i tjenesten at behovet er til stede.

Oppdragstakere er også en utfordring, både når det gjelder miljøkontakter, besøkshjem og tilsynsfører. Det er tidvis svært utfordrende å få tak i egnede oppdragstakere. Dette kan gå ut over lovkrav, for eksempel i forhold til tilsyn hos barn i fosterhjem, noe som også viser seg på rapporteringer til Fylkesmannen.

7. Innsatsområder og tiltak

Et innsatsområde er tverrfaglig samarbeid. Barneverntjenesten deltar i flere tverrfaglige fora og ser frem til å samarbeide med mange andre om prosjekt "Barn og unge" fremover.

I høst setter leder av tid til å jobbe med både internkontroll og rutiner. Mye er på plass både i forhold til rutiner og internkontroll uten at det er systematisert godt nok i dokumenter som er tilgjengelig for ansatte, så det blir viktig å få dokumentert hva som faktisk gjøres og skal gjøres for å overholde lovkravene.

Frem mot barnevernreformen 2022 må kommunen jobbe med å sette seg inn de nye kravene og forberede seg på at endringene trer i kraft. I september skal barnevernleder delta på møte med Fylkesmannen i Troms og Finnmark der tema er barnevernreformen og kommunenes arbeid frem mot 2022. Det skal også gjennomføres dialogmøte med Fylkesmannen der barnevernleder, kommunalsjef for oppvekst, ordfører og kommunedirektør skal delta, barnevernreformen blir nok et tema i dette møtet også.

En naturlig del av forberedelsene frem mot 2022 vil også være økt digitalisering av barneverntjenesten, herunder å se over utstyret som brukes og eventuelt oppgradere dette.

19.08.20

Sandra M. Holm
barnevernleder